

İçindekiler

Düşünce

- 3 Li-derkenar: *Bir Yazı Yazıyorum...*
CHUCK FAROE

Kitap

- 5 Beş Sola: *Reform Hareketi'nin Temeli*
JOSEPH HOWARD

Tarih

- 13 Reform Hareketi'nin Zaman Çizelgesi
e-manet YAZI KURULU
- 18 Reform Hareketi Önderleri
RHONDA WIEST

Kaynak

- 23 Reform Edilmiş Katolik (Evrensel) İnanç İkrarı:
*Farklı Kilise ve Farklı İlahiyat Gelenekleri Olan
Protestanların Hep Birlikte Söylediklerimiz*
REFORM EDİLMİŞ KATOLİK HEYET
- 27 Reform Edilmiş Katolik (Evrensel) İnanç İkrarın
Açıklaması: *Tarihi ve Teolojik Bakış Açısı*
REFORM EDİLMİŞ KATOLİK HEYET

Giriş

Künye

e-manet

Dergi Sahibi

Anadolu Hristiyan Topluluğu Derneği

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Muammer KARAKAYA

Üslupçu

Neslihan ORANCI

Tasarım

Aslan TANRIVERDİ

Dizgi ve Dağıtım

Joshua M. WIBBERLEY

Son Kontrol

Steven K. Mittwede

Yazı Kurulu

Joshua M. WIBBERLEY

Sarah WIBBERLEY

Ken WIEST

Rhonda WIEST

Yazışma adresi

AHT

Cumhuriyet Mah. Millet Cad.

Ünlü Apt. 39/11

Melikgazi

38110 KAYSERİ, TÜRKİYE

İnternet

<https://www.e-manetdergi.org>

e-Posta

iletisim@e-manetdergi.org

Hakkımızda

e-manet Türkiye’de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir.

e-manet, 2. Timoteos 2:2’deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi vardır: olgunlaşma ve hizmet.

Dergide benimsenen iki temel değer vardır: üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra, Kutsal Yazılar’a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. **e-manet**’in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları yazikurulu@e-manetdergi.org adresine veya [Facebook’taki okuyucu grubumuz aracılığıyla](#) iletebilirsiniz.

Çevirmeni belirlenmemiş makaleler Türkçe olarak yazılmıştır.

e-manet’in tüm sayılarını <http://www.e-manetdergi.org> adresli web sitemizden indirebilirsiniz. Ayrıca dergimizde yayınlanan tüm makaleleri interaktif bir dizinde bulabilirsiniz.

Telif Hakları

e-manet’te yayımlanan makalelerin ve karikatürlerin telif hakları, yazarlarına veya onları ilk yayımlayan kurum veya yayınevine aittir. Mesih imanlıları olarak telif hakları yasasını ihlâl etmek istemeyiz. **e-manet** kurulunun aldığı yayın izinleri, makalelerin ve karikatürlerin başka yerlerde (web siteleri dahil), yayımlanmasını kapsamayabilir. İznin nereden alınması gerektiğini öğrenmek için bize yazikurulu@e-manetdergi.org e-posta adresinden ulaşabilirsiniz.

Li-derkenar

Bir Yazı Yazıyorum...

▼ *Chuck Faroe*

Bir yazı yazıyorum. Belki kimse hemen okumaz. Ama zaman geçtikçe, belki çok daha sonra, birileri bir yerlerde herhalde yazdıklarımı okuyacaktır. Okur yazıya kavuşmadan önce çok vakit geçse de, sorun değil. Yazdıklarım sabırlıdır.

Kutsal Ruh'un, tabii ki, zamanı var. Hristiyan bir yazar olarak güvenim şu ki, Tanrı yazdıklarımı birinin hayatında kullanmak isterse, uygun zamanda okuru yazıya kavuşturarak okutur.

Arapçadan Türkçeye geçen *metin* kelimesi, "sırt, omurga, bir şeyin güçlü kısmı" anlamında olup "bir yazının gövde kısmı" ve "sağlam ve dayanıklı olma" anlamlarını da taşır.¹ Ne hoş bir sağlamlık ki düşüncelerimizi dayanıklı kılar! Metin ne harika bir icattır ki, Tanrı'nın aklımıza getirdiği düşünceleri bambaşka zaman ve mekândaki kişilere ulaştırır.

Kutsal Ruh'un denetimi altında olarak Peygamber Habakkuk, "Ama doğru kişi sadakatiyle yaşayacaktır" diyen cümleyi yazmıştır (Hab. 2:4). Yaklaşık altı buçuk yüzyıl sonra, Pavlus da Kutsal Ruh'un denetimi altında olarak (ve eminim ki ayetin üzerinde epeyce derin düşündükten sonra), bu cümleyi Romalılar'da şöyle aktardı: "İmanla aklanana yaşayacaktır" (Rom. 1:17).

Yaklaşık 1450 yıl daha sonra Alman bir rahip Romalılar'daki bu cümle üzerinde uzun uzadıya düşündü, bu ayetle âdeta güreşti, mesajını kavramaya çalıştı. Sonunda jeton düştü ve Luther Pavlus'un ayette ifade ettiği imanla aklanma gerçeğini kavradı. Bir bakıma, bu rahibin bu metni bu şekilde kavraması Protestan Reform Hareketi'nin asıl başlangıç noktası oldu.

"Bu rahibin bu metni bu şekilde kavraması Reformasyon'un asıl başlangıç noktası oldu."

2017 yılında Protestan Reform Hareketi'nin başlangıcı olarak kabul edilen olayın 500. yıldönümünü anmaktayız: Luther'in 95 Tez'i ilan etmesi. Tanrı'nın yüce takdiri doğrultusunda, Luther'in reformcu olarak ortaya çıkışı matbaa ve yayımcılığın yaygınlaşmasına denk geldi. O yeni teknoloji aracılığıyla Luther'in yazdığı 95 Tez metni şaşılacak bir hızla yayıldı. Luther'in arkadaşı Friedrich Myconius bu metnin yayılışını şöyle anlattı: "Bu tezler sadece 14 gün geçtikten sonra bütün Almanya'da biliniyordu ve dört hafta içinde bütün Hristiyan âlemi onlardan haberdar olmuştu."²

Luther armağanlı bir ilahiyatçı ve önderdi. Cesaret ve gayretle doluydu. Ama aynı zamanda, Tanrı'nın inayetiyle, Luther'in kişiliğinde *yazarlık* vardı. Gerçi Luther, rahiplik görevinin ilk 12 yılında öğretmenlik yaparak pek bir şey yazmamıştır. Ama Luther, birinin gözlemlediği gibi, 95 Tezi'yle tetiklediği reform hareketini "çoğunlukla yazılarıyla yönetti."³

Derler ki, Tanrı bir armağan vermek istediğinde bir insanı ambalaj olarak kullanır. Luther, böyle bir zaman için yazar olarak ortaya çıktı. İlahiyat hakkında yazarken yepyeni bir yaklaşıma imza attı. Yazdıkları "net, anlaşılır ve her şeyden önemlisi, kısa"ydı. Teolojik tartışmaların kızıştığı bu arada Luther sadece uzmanlara hitap edeceği Latince yerine Almanca kullanarak bu teolojik gerçekleri halka da ilettiler.⁴

Luther ilahiler yazdı. Yeni Antlaşma'yı Grekçeden Almancaya çevirdi, hem de 11 hafta içinde! Sayısızca kitap ve broşür yazdı. "Bütün eserleri 120 cilt oldu. 16. yüzyılın ilk yarısında Almanya'da yayımlanan bütün kitapların üçte biri [Luther] tarafından yazılmıştı."⁵

Luther hiç de kusursuz bir insan değildi. Ama "para hırsıyla değil, gönül rızasıyla" bu yazarlık hizmetini yaptı (bkz. 1Pe. 5:1-3). Hatta bu konuda epey iddialıydı: Kendini zengin kılacak nitelikteki yazıları için para kabul etmedi.⁶

24 Mayıs 1738 tarihinin akşamında, Londra'da, John Wesley bazı imanlıların düzenlediği bir toplantıya katıldı. Toplantıda Martin Luther'in 1522 yılında yayımlanan Almanca Kutsal Kitap'ının Romalılar mektubuna giriş kısmı okunuyordu. John Wesley kilise tarafından atanmış ve Amerika'da misyonerlik yapmış olduğu halde yeniden doğmuş bir imanlı değildi. İman konusunda kaygılıydı. Ama o akşam Luther'in bu yazısını dinlerken, yüreğinin "ilginç bir şekilde ısındığını" kaydederek hakikaten iman etti ve Rab'be geldi.

Rab Wesley'yi büyük bir hareketi başlatmak için kullandı. Wesley Müjde'yi yaymak uğruna hayatında at sırtında 40.000 kilometre yol yaptı ve 40.000'den fazla vaaz verdi. Wesley'nin hayatının sonunda bu harekette 120.000 imanlı vardı.

Bu da Tanrı'nın Luther'in yazılarını nasıl kullandığına dair sadece bir örnektir. İyi ki reformcu Martin Luther, "Bir yazı yazıyorum" diyebilirdi! **E**

Sonnotlar

¹ Sevan Nişanyan, *Sözlerin Soyağacı* (İstanbul: Adam Yayınları, 2002), s. 294.

² "How Luther Went Viral," *The Economist*, 17 Aralık 2011 < <http://www.economist.com/node/21541719> > (20/12/2017 tarihinde erişildi).

³ Joan Acocella, "The Hammer: How Martin Luther Changed the World," *The New Yorker*, 30 Ekim 2017, s. 67.

⁴ Andrew Pettegree, *Brand Luther: How an Unheralded Monk Turned His Small Town into a Center of Publishing, Made Himself the Most Famous Man in Europe – and Started the Protestant Reformation* (New York: Penguin, 2015), Kindle loc. 169-178.

⁵ Acocella, a.g.e., s. 71.

⁶ A.g.e., s. 72.

"Kilisenin gerçek hazinesi, Tanrı'nın yüceliğini ve lütfu gösteren en kutsal müjdesidir."

"Yasa, 'bunu yap' der ve asla yapılmaz. Lütfü, 'buna inan' der ve her şey zaten yapılmıştır."

Martin Luther

Beş Sola

Reform Hareketi'nin Temeli

▼ *Joseph Howard*

☞ Y.M.

Bir insan Tanrı'nın önünde nasıl doğru sayılabilir? Martin Luther'i neredeyse delirme noktasına sürükleyen soru buydu. Ve sonunda onu, yalnız ve yalnızca Mesih'te, yalnız ve yalnızca iman aracılığıyla, yalnız ve yalnızca lütufla bir kurtuluş müjdesini yeniden keşfetmeye sürükleyen soru da buydu.

Beş yüz yıl önce (31 Ekim 1517) Luther, Wittenberg'teki kale kilisenin kapısına doksan beş tezini çaktı, Reform Hareketi başlatan kıvılcım olarak kabul edilen olaydır bu. Ama Luther bunu bir protesto olarak amaçlamamıştı, aksine, Roma Katolik Kilisesi'nin endüljans satması konusunu tartışmaya açmak istemişti. Endüljans, kişiyi günahlarından dolayı arafta acı çekmesinden özgür kılmak için Roma Katolik Kilisesi tarafından satın alınan bir belgeydi.

Luther'in tezleri Roma Katolik Kilisesi tarafından hoş karşılanmadı ve kısa zamanda Luther ile Roma Katolik Kilisesi görevlileri arasında tartışma yaşandı. Bu tartışmalar sırasında ve Kutsal Yazılar üzerinde çalışma sürecinde, Luther Roma Katolik Kilisesi'nin bazı mühim noktalarda, özellikle de insanın kutsal Tanrı önünde nasıl doğru sayılabileceği, yani, insanın günahtan nasıl kurtarılacağı konusunda ciddi yanılgılar içinde olduğuna ikna oldu. Sonunda bu, Luther'in Roma Katolik Kilisesi'nden aforoz edilmesine ve Protestanlığın başlamasına yol açtı.

“Reform Hareketi'nin kalbinde Kutsal Kitap'a dayalı ve teolojik konular yer alıyordu.”

Reform Hareketi'nin kesinlikle sosyal ve ekonomik boyutları vardı ama bu hareketin kalbinde Kutsal Kitap'a dayalı ve teolojik konular yer alıyordu. Şu iki kilit soru ana temaları özetler:

- 1) Günahkârlar kutsal Tanrı önünde nasıl doğru sayılabilir?
- 2) Günahkârların kutsal Tanrı önünde doğru sayıldıklarını hangi yetkiyle bilebiliriz?

Reformcular, bu hayati ve esas sorulara yanıtlar konusunda Roma Katolik Kilisesi ile fikir ayrılığı yaşadı. Hem Roma Katolik Kilisesi'ne yanıt olarak hem de yeni yeni ortaya çıkan Protestan kiliselerin çobanları olarak, Reformcular Kutsal Yazılar'la ilgili anlayışlarını güçlü bir şekilde öğretti ve yazdı. Esas konularla ilgili öğretileri, daha sonraki yazarlar tarafından Reform Hareketi'nin "sola"ları olarak özetlenmiştir. (*Sola*, "yalnızca" anlamına gelen Latince kelimedir.) Reformcuların kendilerinin bu beş gerçeği asla öğretilerinin bir özeti olarak tanımlamamış olduğunu, fakat bu gerçeklerin sık sık yazılarında görüldüğünü anımsamak önemlidir. Bir başka deyişle, Reformcular açıkça bu gerçeklere inanıyor ve öğretiyordu; birçok uzman da beş *sola*'nın Reformcuların öğretilerinin kilit unsurlarının yararlı bir özeti olarak kullanılabileceğine inanmaktadır.

Sola Scriptura: Yalnız ve Yalnızca Kutsal Yazılar

Roma Katolik Kilisesi ile Reformcular arasındaki en önemli konu yetki sorunuydu. Luther doksan beş tezini kapıya çaktıktan sonra, Roma Katolik Kilisesi hemen ona karşı çıkmaya başladı ve yetkinin tartışmanın esas noktası olduğu hemen belirgin hale geldi. Doksan beş tezinde Luther, Roma Katolik Kilisesi'ye ve Papa'ya endüljanların satılmasıyla alakalı meydan okuyordu. Karşılık olarak Roma Katolik Kilisesi görevlileri hemen papanın yetkisini savunmaya başladı.

Papa X. Leo, Luther'in tezlerine yanıt vermesi için Sylvester Prierias'ı tayin etti. Prierias yetkiyi meselenin tehlikedeki noktası olarak tanımladı. Luther'e cevaben, "Roma Kilisesi'nin öğretisini ve Roma'nın papasını imanın yanılmaz ölçütü olarak, aynı şekilde Kutsal Yazılar ondan gücünü ve yetkisini alır, kabul etmeyen bir sapkındır" der.¹

Papanın yanılmazlığı öğretisi, İlk Vatikan Konseyi'ne (1869-79) kadar Roma Katolik Kilisesi tarafından dogmatik tanımlanmıyordu. Ancak Prierias'ın Luther'e verdiği yanıtla da anlaşıldığı üzere, bu düşünce Reform Hareketi'nden önce öne sürülüyor ve iyi savunuluyordu. Bu öğretiyi, papa *ex cathedra* (Mesih'in yeryüzündeki temsilcisi rolünde "tahtından") konuştuğunda, yanılırsız ve yanılmaz olduğunu iddia etmektedir. Dahası, Roma Katolik Kilisesi ekümenik konseylerin ve Kilise'nin resmi öğretiyi ve yorumlarının (Kilise "geleneği") yetkili olduğunu ve kabul edilmesi gerektiğini benimsemektedir. Bir diğer deyişle, Roma Katolik Kilisesi'ne göre, papa ve Kilise geleneği en az Kutsal Yazılar kadar yetkiye sahiptir.

"Luther ve Reformcular, Kutsal Yazılar Tanrı'nın sözü olduğu için, ancak onun yanılırsız olduğunu ve bu nedenle nihai otoritemizin yalnızca o olabileceğini savunarak karşılık verdiler."

Luther ve Reformcular, Kutsal Yazılar Tanrı'nın sözü olduğu için, ancak onun yanılırsız olduğunu ve bu nedenle nihai otoritemizin yalnızca o olabileceğini savunarak karşılık verdiler. Örneğin, Roma Katolik bir kardinal ile tartışmasında Luther direkt "(Papa) Cenapları Kutsal Yazılar'ı suiistimal etmektedir. Onun Kutsal Yazılar'ın üstünde olduğunu inkâr ediyorum" diye belirtmiştir.²

Worms Meclisi'ndeki (Diet of Worms) ünlü duruşmasında, Luther'e Katolik Kilisesi tarafından görüşlerinden vazgeçmesi için baskı yapıldı. Luther şöyle karşılık verdi:

Kutsal Yazılar'ın tanıklığı ya da açık veya anlaşılır bir mantıkla (çünkü yalnızca ne Papa'ya ne de konseylere güveniyorum, çünkü sık sık yanılırsızlığa düştükleri ve kendileriyle çeliştikleri malum) ikna olmadıkça, alıntıladığım Kutsal Yazılar'a bağlıyım ve vicdanım Tanrı'nın Sözü'nün tutsağıdır. Hiçbir şeyden vazgeçmem ve vazgeçmeyeceğim, çünkü vicdana karşı çıkmak ne güvenli ne de doğrudur. Aksini yapmam, işte burada duruyorum, Tanrı bana yardım etsin. Amin.³

Bu, Luther'in ve diğer bütün Reformcuların bütün Kilise geleneklerini ya da geçmişten gelen her öğretiyi reddettikleri anlamına gelmez. Aksine, yazıları, birçok kilise babasına değer verdiklerini ve eski konseylerin bazılarıyla aynı fikirde olduklarını kanıtlamaktadır. Ancak bu öğretiler ve konseyler, ancak ve ancak Kutsal Yazılar'la aynı fikirde olduğu müddetçe kabul edilebilir. *Yalnız ve yalnızca Kutsal Yazılar, nihai otoritemiz olmalıdır.*⁴

Sola Fide: Yalnız ve Yalnızca İmanla Aklanma

Reform Hareketi'nin ikinci temel sorusu, günahkârların kutsal Tanrı önünde nasıl doğru sayılabileceğiydi. Luther'i neredeyse deliliğe sürükleyen soru buydu. Neden olduğunu anlamak için, o dönemki Roma Katolik Kilisesi'nin öğretisiyle ilgili bazı şeyleri anlamak mecburidir.

Diğer etmenlerin yanı sıra, Papa I. Gregory'nin düşüncesi Roma Katolik Kilisesi'nin kurtuluş anlayışında etkiliydi. Gregory, 6. yüzyılın sonunda papalık etmişti ama görüşleri Luther'in sekiz yüz yıl sonra manastırda aldığı öğretilere bile yaygın kabul görüyordu. Özetle, Gregory bireyin günahının bağışlandığından emin olması için bizzat kefarete içeren eylemlerinin⁵ olması, Kilise'nin sakramentlerinin yaşamında aktif bir şekilde yer alması ve yoksullara armağanlar gibi sevgi eylemlerinde bulunması gerektiğini öğretmişti. Bütün bunları yapmanın ideal yolu, bir manastıra kapanmak ve keşiş hayatı sürdürmektir.⁶

Manastıra kapandıktan sonra, Luther bu zorunluluklarını yerine getirirken uç sınırlara ulaştı. Kendisini kırbaçladı, sık sık yerde yattı, kendini neredeyse aç bıraktı ve günahlarını itiraf etmeye saatlerini harcadı. Ama Tanrı'yı hoşnut etmek için yeteri kadar yaptığını ve bağışlandığından emin olduğunu nasıl bilebilirdi? Luther daha sonra bağışlanma güvencesini edinmek için girdiği bu mücadeleyi dile getirdi:

*Pavlus'un Romalılar'a mektubunu anlamayı büyük bir hevesle istiyordum ve yoluma şu ifadeden başka bir şey engel olmuyordu: "Tanrı'nın adaleti"; çünkü adaletin Tanrı'nın adil olanı ve olmayanı adil bir şekilde cezalandırdığı anlamına geldiğini düşünüyordum. Benim durumum buydu; hatasız bir keşiş olmama rağmen, Tanrı'nın önünde vicdanı sıkıntılı bir günahkâr olarak duruyordum ve kazandığım hakların O'nu yatıştıracağına dair hiçbir güvencem yoktu. Bu nedenle adil ve öfkeli bir Tanrı'yı sevmedim, aksine O'ndan nefret ettim ve O'na söylendim."*⁷

Luther'in çabası kesinlikle derinlemesine bireysel ve içsel. Onun için dönüm noktası Kutsal Yazılar'ı çalışmasıyla gerçekleşti, özellikle de Romalılar kitabını. Luther'in kafası özellikle Romalılar 1:16-17 ile karışmıştı. Orada Pavlus, Tanrı'nın doğruluğunun Müjde'de, "iyi haberde" açıklandığını söylemektedir. Yukarıda dile getirildiği gibi, Luther "Tanrı'nın adaleti"ni O'nun günahkârları haklı cezalandırması olarak algılıyordu. Ama eğer Tanrı günahkârları cezalandırmakta haklıysa, bu nasıl "iyi haberdi"?

Luther sonunda bu ayetleri nasıl anlamaya başladığını anlatır:

Sonunda, Tanrı'nın merhametiyle, gece gündüz üzerine düşünerek, sözlerin bağlamına kulak verdim, yani, "Tanrı'nın insanı akladığı Müjde'de açıklanır. Aklanma yalnız imanla olur. Yazılmış olduğu gibi, 'İmanla aklanan yaşayacaktır'".

*Orada, Tanrı'nın doğruluğunun, doğrunun Tanrı'nın armağanıyla, yani, imanla yaşaması olduğunu anlamaya başladım. Ve anlamı şudur: Tanrı'nın doğruluğu, yani merhametli Tanrı'nın bizi akladığı pasif doğruluk, Müjde'yle açıklanır; yazılmış olduğu gibi, "İmanla aklanan yaşayacaktır". İşte o anda, tümüyle yeniden doğduğumu ve açık kapılardan cennete girdiğimi hissettim. O noktada bütün Kutsal Yazılar tamamen başka bir yüzünü gösterdi bana."*⁸

"Tanrı'nın doğruluğu, yani merhametli Tanrı'nın bizi akladığı pasif doğruluk, Müjde'yle açıklanır."

Bir başka deyişle, Luther yaptıklarımızın kutsal Tanrı önünde aklanmamıza hiçbir katkı sağlamadığını anladı. Bunun yerine, Tanrı bizi merhametinden ötürü aklar ve merhameti

yalnız ve yalnızca imanla edinilir. Bu, yalnız ve yalnızca imanla aklanma doktrini, Reform'un köşe taşıydı. Diğer Reformcular, kimileri direkt olarak Luther'den etkilenerek kimileri de ondan tamamen bağımsız, bu yalnız ve yalnızca imanla aklanma esasını benimsedi.

Luther ve diğer Reformcular Hristiyan yaşamında iyi eylemlerin önemini inkâr etmedi. Aksine, kutsallığı ve itaati vurguladılar. Ancak önemli nokta, iyi eylemlerin aklanmanın temeli değil, sonucu ve kanıtı olduğuydu.

Sola Gratia: Yalnız ve Yalnızca Lütuf

Yalnız ve yalnızca lütuf ile yalnız ve yalnızca iman birbirlerine yakinen alakalıdır. Tıpkı aklanmamız yalnız ve yalnızca imanla edinildiği gibi, yalnız ve yalnızca Tanrı'nın lütfuna dayanmaktadır. Reformcular, Tanrı'nın lütfu konusunda birçok anlamda Katolik Kilisesi'nden farklılık gösterdi. Elbette, Kilise Tanrı'nın lütfuna duyduğu ihtiyacı inkâr etmedi ama Kilise ve Reformcular Tanrı'nın lütfunun doğası ve nasıl edinildiği konusunda ayrım yaşadılar.

Oldukça basite indirgemiş olma pahasına, Roma Katolik Kilisesi'nin lütuf öğretisi Roma Katolik Kilisesi tarafından tanımlanan yedi sakramentle özetlenir diyebiliriz. Bunlardan biri vaftizdir. Vaftiz, doğuştan gelen günahın lekesini siler ve vaftiz edilmiş bebeği "lütuf gören konumuna" koyar. Vaftizden sonra işlenen günah, bir rahibe itiraf ve kefaret eylemlerinin yerine getirilmesiyle bağışlanır. Bir başka sakrament, Efkaristiya Ayini'nde ekmek ve şarabın Mesih'in gerçek bedenine ve kanına dönüşmesidir; bu ayine katılanlar bundan lütuf alırlar. Kişi lütufu ayrıca kutsal yağ ya da hastayı meshetme sakramenti aracılığıyla ölmeden hemen önce de edinebilir.

Roma Katolik Kilisesi bunlardan da öte, her bireyin Tanrı'dan yardım görmek için "kendisinde olanı" (O'nun elinden geleni) yapması gerektiğini öğretiyordu. Kişi öncelikle elinden gelenin en iyisini yapar, daha sonra Tanrı lütuf gösterir ve kişi böylece kurtuluşu kazanmasını sağlayan iyi eylemleri yapmaya devam eder.⁹

"Reformcular arasında Tanrı'nın lütfunun insanın Tanrı'ya ve Müjde'ye karşılık verebilmesini sağlaması üzerinde genel olarak güçlü bir vurgu vardı."

Reformcular bu lütuf anlayışını ve lütfun elde edilme yolunu reddetti. Luther, Zwingli ve Calvin gibi ilk Reformcular, insanın Tanrı'ya veya müjdeye özel bir lütuf olmaksızın karşılık verebilme yetisi konusunda çok olumsuz bir görüş benimsiyorlardı. Luther, insan iradesinin günaha tamamen tutsak olduğuna yürekten inanıyordu. Bu, hiç kimse "iyi" olan hiçbir şey yapamaz anlamına gelmiyordu, fakat özel lütuf olmaksızın hiç kimse tövbe edip Müjde'ye iman edemezdi. Diğer Reformcular,

özellikle Anabaptist (Yeni Vaftizci) akımından bazıları, insanın karşılık verme yetisi konusunda daha olumluydu. Yine de, Reformcular arasında Tanrı'nın lütfunun insanın Tanrı'ya ve müjdeye karşılık verebilmesini sağlaması üzerinde genel olarak güçlü bir vurgu vardı.

Sonuç olarak, Reformcular Roma Katolik sakrament sistemini reddettiler ve lütuf sakramentlere katılım aracılığıyla kazanılan bir unsur olarak değil, direkt Tanrı'dan gelen bir unsur olarak gördüler. Ama Reformcuların en önemli itirazı, iyi eylemlerimizden ya da yaptığımız herhangi bir şeyden ötürü hiçbir şekilde kurtuluşu "hak edemeyeceğimizdi". Pavlus'un Efesliler 2:8-9'da açıkça vurguladığı gibi, kurtuluş lütufu, Tanrı'nın *hak edilmeyen iyiliğiyle* elde edilir. Problem, Roma Katolik Kilisesi'nin lütufu reddetmesi değildi, *yalnız ve yalnızca* lütufu kurtulduğumuz öğretisini zayıflatmasıydı.

Solus Christus: Yalnız ve Yalnızca Mesih

İman ve lütufta olduğu gibi, Roma Katolik Kilisesi Mesih'i reddetmedi, fakat uygulamada hem sakramentleri hem de belli başlı insanları (azizleri) bir nevi aracı rolüne yükseltti. Bir başka deyişle, Kilise'nin Mesih'in sağladığı kurtuluşu kabul ederken, sakrament teolojisiyle ve azizleri kutsal sayarak kurtuluşu *yalnız ve yalnızca* Mesih'in sağladığını dolaylı olarak reddediyordu.

Roma Katolik Kilisesi, Kilise'nin İsa Mesih'in süregelen beden alışı olduğunu öğretiyordu. Bir diğer deyişle, Mesih Kilise aracılığıyla yeryüzündedir ve O'nun sağladığı kefarete sadece iman aracılığıyla değil, papaz atanma sakramenti aracılığıyla tayin edilen Katolik rahipler tarafından uygulanan sakramentlere katılımla da insanlara uygulanmaktadır. Buna göre, Mesih'in çarmıhtaki eylemi doğuştan gelen günahımızın bedelini öderken, şimdiki ve gelecek günahlarımız hem Mesih'in eylemi *hem de* Kilise'nin sakramentlerine katılımımızla bağışlanır.¹⁰ Dahası, Roma Katolik Kilisesi, ölmüş azizlerin iyi eylemlerinin Kilise üyeleri için bağışlamayı uygulayabileceği "sevap hazinesi" sağladığını öğretiyordu.

Reformcular bu öğretiyi reddetti, çünkü, onların görüşüne göre, Mesih'in çarmıhtaki eyleminin yeterliliğini zayıflatıyordu. Örneğin, *Institutio Christianae Religionis* başlıklı eserinde Calvin, bağışlanma ve barıştırılmanın Katolik sakramentleri aracılığıyla elde edildiği Katolik öğretilerine direkt karşılık verir. 1. Yuhanna'dan (Yuhanna'nın, Mesih'in günahlarımızın bağışlatan kurbanı olduğunu öğrettiği ayet) alıntı yaptıktan sonra Calvin, "Gücenmiş bir Tanrı'yı yatıştıracak başka bir tatminkâr eylem yoktur. Yuhanna şöyle demez: Tanrı bir zamanlar sizinle Mesih aracılığıyla barışmıştı; şimdi başka yöntemlere bakın."¹¹ Bir başka deyişle, yatıştırma için *yalnız ve yalnızca* Mesih'in eylemi yeterlidir.

"Yatıştırma için yalnız ve yalnızca Mesih'in eylemi yeterlidir."

Reformculara göre, Mesih'in yeterliliği endüljanslar, azizlere dualar ve Meryem'e saygı gösterilmesi gibi Roma Katolik uygulamalar aracılığıyla da zayıflatılmaktadır. Roma Katolik Kilisesi'nin Meryem'e ve azizlere tapınılması gerektiğini öğretmemesine rağmen, bunlar aracı role sahip bir konuma yükseltilmişti. Calvin, Katolik Kilisesi'nin, ölmüş kutsalların "kazandıkları sevaplar"ın bolluğuna dayanarak günahların bağışlanması olan endüljans uygulamasına sert bir tutumla itiraz eder. "Bu," der Calvin, "yeterliliğini reddederek Mesih'in kanını utanç verici şekilde bayağlaştırır".¹² Benzer şekilde Calvin, Katolik Kilisesi'ni Pavlus'un Mesih'in "tek aracı" (1Ti. 2:5-6) olma öğretilerini azizler için de geçerli sayarak boşa kılmakla da suçlamıştır.¹³

Roma Katolik Kilisesi kesinlikle Mesih'i inkâr etmemiştir. Ama sakrament teolojisi, endüljans uygulaması ve Meryem'i ve azizleri kutsal sayılmasıyla, Kilise pratikte Mesih'in çarmıhtaki eyleminin yeterliliğini zayıflatmıştır. Buna karşılık, Reformcular kurtuluşun *yalnız ve yalnızca* Mesih aracılığıyla olduğunu, çünkü *yalnız ve yalnızca* O'nun eyleminin günahın kefaretilerini ve kurtuluşu sağlamak için yeterli olduğunu güçlü bir şekilde beyan etmişlerdir.

Soli Deo Gloria: Yücelik Yalnız ve Yalnızca Tanrı'ya

Yüceliğin yalnız ve yalnızca Tanrı'ya ait olması diğer dört *soladan* farklıdır. Diğer dördü, Katolik öğretisi ve uygulamalarının belli başlı yanlışlarına karşılık verir. Bu sola, diğer dördünün ardında durur ve onlarla bağlantılıdır.

Başlangıç olarak, Roma Katolik Kilisesi'nin açıkça yüceliğın yalnızca Tanrı'ya ait olduğunu inkâr etmediğini belirtmeliyiz. Ancak, Reformculara göre, Kilise'nin öğretileri ve uygulamaları pratikte yüceliğın Tanrı'dan başkasına atfedilmesine yol açmaktaydı.

Örneğın, Roma Katolik Kilisesi Kutsal Yazılar'ı inkâr etmedi, ancak Kilise'nin resmi yorumlarını Kutsal Yazılar'la eşit yetkili kıldı. Reformculara göre bu, yanılmaz Kutsal Yazılar'ın yazarı olan yalnızca Tanrı'ya yücelik vermektense, insana veriyordu.

Roma Katolik Kilisesi kurtuluş için imanın önemini de inkâr etmiyordu. Ama Katolik Kilisesi, iyi eylemlerin aklanmamıza katkısı olduğunu öğretiyordu. Reform hareketi başladıktan yaklaşık 30 yıl sonra Roma Katolik Kilisesi'nin düzenlediği Trent Konseyi, Reformcuların yalnız ve yalnızca imanla aklanma öğretisini açıkça reddetti ve Reformcuların başlıca öğretilerine karşı lanetler ilan etti. Reformculara göre, eğer kurtuluş aynı zamanda iyi eylemler sayesinde de oluyorsa, insan Tanrı gibi yücelik edinebilir, dolayısıyla yücelik yalnız ve yalnızca Tanrı'yla sınırlı değildi.

Roma Katolik Kilisesi kesinlikle lütuf ihtiyacını reddetmedi. Ama onların öğrettiği gibi eğer kurtuluş kısmen iyi eylemlerin sonucusuysa, yalnız ve yalnızca lütuf yeterli değildir ve insan yücelik edinebilir.

Ve Roma Katolik Kilisesi Mesih'e duyulan ihtiyacı reddetmedi, ama aynı zamanda aracı olarak Meryem'i de kabul etti ve bazı yollarla azizleri de aracı rolüne yükseltti. Bu nedenle, Reformculara göre, Katolik öğretisinde ve uygulamasında, Meryem ve azizler yüceltilir. Dahası, Roma Katolik Kilisesi kendini Mesih'in bedeninin devamı olarak gördüğü için, Kilise yüceltilir, çünkü insanlar lütfu direkt olarak Mesih'ten değil, Kilise'den alırlar. Bu nedenle, yalnız ve yalnızca Mesih öğretisi, Katolik öğretisi ve uygulamasında en azından indirgenmiştir, belki üstü kapalı olarak reddedilmiştir.

Yazılarında Reformcular, sık sık diğer dört *sola* ile yalnız ve yalnızca Tanrı'ya yücelik arasındaki bağlantıları açıkça vurguladılar. Örneğın, Calvin mektuplaşma aracılığıyla Sadoletto adında Katolik bir kardinale tartışma yaşadı. Calvin'in Sadoletto'ya cevabından birkaç alıntı bu bağlantıları göstermektedir. "Sen ... aramızdaki ilk ve en keskin tartışma konusu olan imanla aklanmaya değiniyorsun.... Bunun bilginin yok sayıldığı an, Mesih'in yüceliği söndürülür" diye yazar Calvin.¹⁴ Ona göre, Mesih'in yüceliği yalnız ve yalnızca imanla aklanma öğretisiyle bağlantılıdır.

Daha sonra mektubunda Calvin şöyle yazar: "Roma Mesih'in yüceliğini birçok şekilde mahvetti; azizlere aracılık etmeleri için çağrıda bulunarak, oysa İsa Mesih Tanrı ile insan arasındaki tek aracıdır; Bakire Meryem'e tapınarak, oysa yalnız ve yalnızca Mesih'e

tapınılmalı; Efkariştiya Ayini'nde sürekli kurban sunarak, oysa Mesih'in çarmıhta sunduğu kurban tam ve yeterlidir; Geleneği Kutsal Yazılar'ın seviyesine yükselterek ve hatta Mesih'in sözünü yetkisi için insanın sözüne dayandırarak." Calvin'e göre, Roma Katolik Kilisesi Mesih'in yüceliğini yalnız ve yalnızca Mesih'i ve yalnız ve yalnızca Kutsal Yazılar'ı açıkça veya üstü kapalı reddederek zayıflatıyordu.

"Açıkça veya üstü kapalı, dolaysız veya dolaylı, Tanrı'dan başkasına yüceliği atfeden herhangi bir öğreti ya da uygulama reddedilmelidir."

Reformculara göre, *yalnız ve yalnızca* Tanrı yüceliğe layıktır. Açıkça veya üstü kapalı, dolaysız veya dolaylı, Tanrı'dan başkasına yüceliği atfeden herhangi bir öğreti ya da uygulama reddedilmelidir. *Yalnız ve yalnızca* Kutsal Yazılar, *yalnız ve yalnızca* lütuf ve *yalnız ve yalnızca* Mesih gerçeklerini benimseyerek yücelik gerçekten de *yalnız ve yalnızca* Tanrı'ya verilebilir.

Sonuç

Reformcular bazen, İsa'nın birlik arzusuna rağmen Kilise'yi bölenler olmakla suçlanırlar. Ayrıca, insanların Müjde'yi reddetmesine ve Hristiyanlığı eleştirmesine fırsat sunduğu gerekçesiyle bazen farklılıklarımız hakkında konuşmanın uygun olup olmadığı sorgulanır. Bunlar önemli sorulardır ve öylesine göz ardı edilmemelidir. Bunlara nasıl karşılık vermeliyiz?

Öncelikle, Roma Katolik Kilisesi'nin Reform'dan önce gerçekten birliği koruyamadığını belirtmeliyiz. Kilise'nin resmi birliği içinde sayısız grup ve güçlü düşünce farklılıkları bulunmaktaydı. Bunun ötesinde, Kilise'nin resmi birliği 14. yüzyıl sırasında önemli ölçüde zayıflamıştı. Bu dönemde bir ara, Roma Katolik Kilisesi'nde papalık görevini gerçekten hak ettiğini iddia eden üç papa bulunmaktaydı.

Dahası, Luther'in asıl niyetinin Roma Katolik Kilisesi'nden ayrılmak olmadığını aklımızda tutmalıyız. Luther, Kilise'yi bölmeyi değil, ona reform getirmeyi istiyordu. O ve diğer Reformcular, Kilise'nin öğretinin temel noktaları üzerinde ciddi bir yanılığa düştüğüne ikna olmuşlardı ve nihai yetkileri olan Kutsal Yazılar'dan anladıklarına sadık kalmaları gerektiğine inanıyorlardı. Sonunda, Luther Kilise'yi terk etmedi, Kilise Luther'i terk etti.

İkincisi, İsa'nın birliğe değer verdiği kadar gerçeğe de değer verdiğini hatırlamalıyız. İhanete uğradığı gece İsa, öğrencilerinin bir olması için dua etti (Yu. 17:21). Ayrıca öğrencilerinin birbirleri için duyduğu sevgiyle tanınacaklarını söyledi (Yu. 15:35). Bu ayetleri başlangıç noktası olarak alarak, kimileri farklılıklarımızı tartışmamamız gerektiğini, yalnızca birlik ve sevgi için gayret göstermemiz gerektiğini ileri sürüyor.

Reform, buna iki yanıt sunmaktadır. İsa'nın öğrencilerinin bir olması için ettiği aynı duada, üç kez gerçekten bahseder (Yu. 17:8, 17, 19). İsa, öğrencilerinin "gerçekte kutsal kılınmalarını" ister. Ayrıca Samiriyeli kadına, Tanrı'nın "Ruh'ta ve gerçekte" tapınanlar aradığını söylemiştir (Yu. 4:24). Bu nedenle, İsa'nın yalnızca birliğe değer vermekle kalmadığını, gerçeğe de değer verdiği sonucuna varabiliriz.

Pavlus'un yazılarında da bir benzerlik görürüz. Pavlus Korintlilere aralarındaki ayrılıkları ortadan kaldırmalarını ve bir olmalarını güçlü bir şekilde öğütler (1Ko. 1:10; 11:18). Ancak aynı Pavlus Galatyalılara, "İster biz, ister gökten bir melek size bildirdiğimize ters düşen bir müjde bildirirse, lanet olsun ona! Daha önce söylediğimizi şimdi yine söylüyorum: Bir kimse size kabul ettiğinize ters düşen bir müjde bildirirse, ona lanet olsun!" demiştir (Gal. 1:8-9). Pavlus birliğe değer verdi, ama Müjde gerçeğini yitirme pahasına değil.

Dahası, fikir birliğinin sevgi için illa ön koşul olmadığını belirtmeliyiz. Bir başka deyişle, biriyle fikir ayrılığı yaşayabileceğim gerçeği onları sevmediğim anlamına gelmez. Aslında, Pavlus burada da aynı şekilde bir örnek sunar. Pavlus Petrus'a karşı çıkmıştı, çünkü Petrus diğer uluslarla birlikte yemek yemeyi reddetmişti (Gal. 2:11-14). Petrus'un davranışının müjdenin gerçeğine karşı olduğunu düşündü. Eğer biri en ağır ve en ciddi konuda, yani Müjde'de, yanılığın içindeyse, yapabileceğimiz en sevgi dolu şey ona gerçeği göstermektir. Pavlus'un Petrus'u sevmediğini söyleyebilir miydik? Kesinlikle seviyordu!

"Fikir birliğinin sevgi için illa ön koşul olmadığını belirtmeliyiz."

Bizim birliğimizle ve dünyaya tanıklığımızla alakalı olduğunda, önemsiz meseleler, bencil arzular veya kişisel çatışmalar yüzünden ayrılık yaşamamak için kesinlikle dikkatli olmalıyız. Ancak eğer "kutsallara ilk ve son kez emanet edilen iman uğrunda mücadeleye" özenmezsek

(Yah. 3), dünyaya kurtuluş sağlayabilecek tek gerçek olan Kutsal Kitap'a dayalı Müjde'yi kaybetme tehlikesi içine gireriz.

Mesih'in izleyicileri olarak bizim için nihai soru, başka grubun veya kilisenin yanılığında olup olmadığı, yine de *her birimizin* Müjde'yi uygun şekilde anlayıp anlamadığımız, sadık bir şekilde benimseyip benimsemediğimiz ve sadık bir şekilde duyurup duyurmadığımızdır. Pavlus Timoteos'a ona emanet edilmiş olan Müjde'yi korumasını iki kez tembihlemiştir (1Ti. 6:20; 2Ti. 1:14). Ayrıca Timoteos'a kendisine ve *öğretisine* yakinen dikkat etmesini de buyurmuştur (1Ti. 4:16).

Reform, gerçeğin, *yalnız ve yalnızca* Kutsal Yazılar'ın yetkisi üzerine temelli, *yalnız ve yalnızca* Tanrı'nın yüceliği için olan, *yalnız ve yalnızca* Mesih'te, *yalnız ve yalnızca* lütufla, *yalnız ve yalnızca* iman yoluyla aklanma gerçeğinin yeniden keşfedilmesiydi.

Yücelik yalnızca Tanrı'ya aittir! ☞

Sonnotlar

¹ "He who does not accept the doctrine of the Church of Rome and pontiff of Rome as an infallible rule of faith, from which the Holy Scriptures, too, draw their strength and authority, is a heretic." Sylvester Prierias, *Dialogue concerning the Power of the Pope*, Matthew Barrett, *God's Word Alone: The Authority of Scripture: What the Reformers Taught... and Why It Still Matters*'da alıntılanmaktadır (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2016), s. 36.

² Barrett, *God's Word Alone*, s. 38.

³ A.g.e., s. 45.

⁴ Katolik Kilisesi, Geleneği Kutsal Yazılar kadar eşit yetkiye sahip olarak görmeye devam eder. Roma Katolik Kilisesi'nin resmi ilmihalinde, 'Sonuç olarak, vahyin aktarılışının ve yorumunun emanet edildiği kilise "açıklanan bütün gerçeklerle ilgili kesinliği yalnızca Kutsal Yazılar'a dayandırmaz. Hem Kutsal Yazılar hem de Gelenek, eşit adanmışlık ve saygıyla kabul edilmeli ve onurlandırılmalıdır"' diye belirtilmektedir. < <http://www.vatican.va/archive/ENG0015/PL.HTM#-29> > (20/12/2017 tarihinde erişildi).

⁵ İngilizce: "penitential acts".

⁶ Roger Olson, *The Story of Christian Theology: Twenty Centuries of Tradition & Reform* (Downers Grove, Illinois: InterVarsity, 1999), s. 289.

⁷ Martin Luther, "Preface to Latin Writings", Ronald Bainton, *Here I Stand: A Life of Martin Luther*'de alıntılanmıştır (Nashville, Tennessee: Abingdon Books, 2013), Kindle Loc. 816-819.

⁸ Aynı yazıda alıntılanmıştır, Kindle Loc. 377.

⁹ Timothy George, *Theology of the Reformers*, revize baskı (Nashville, Tennessee: B&H, 2013), Kindle Loc. 1366.

¹⁰ Stephen Wellum, *Christ Alone: The Uniqueness of Jesus as Savior: What the Reformers Taught...and Why It Still Matters* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2017), s. 262.

¹¹ Jean Calvin, *Institutes of the Christian Religion*, çev. Henry Beveridge (Peabody, Massachusetts: Hendrickson, 2008), s. 423.

¹² A.g.e., s. 436.

¹³ Jean Calvin, 1. Timoteos 2:5 üzerine yorum.

¹⁴ Jean Calvin, "Letter to Cardinal Sadoletto," *Monergism* < <http://www.monergism.com/john-calvins-letter-cardinal-sadoletto-1539> > (20/12/2017 tarihinde erişildi).

"Reformdan önce, tapınma büyük ölçüde insanlar için yapıyordu. Müzik profesyonel müzisyenler tarafından icra ediliyor ve aşına olunmayan bir dille (Latince) söyleniyordu. Reform tapınmayı insanlara geri verdi... Tapınma yeniden katımlı hale geldi."

Kenny Lamm
Renewing Worship NC

Reform Hareketi'nin Zaman Çizelgesi

■ *e-manet Yazı Kurulu*

■ Y.M.

1320-82:

- John Wyclif, Kutsal Yazılar'ın yetkisinin bir savunucusudur ve araf, endüljans, papalığın yetkisi ve azizlere dua öğretilerine karşı çıkmaktadır.

1402:

- Jan Hus Prag'ta Beytlehem Şapeli'nde vaaz vermeye başlar. Roma Kilisesinin aşırılıklarının reformu yapması/değiştirme çağrısında bulunur. Bu, daha sonra aforoz ve şehit edilmesiyle sonuçlanacaktır.

1453:

- İstanbul Türkler tarafından fethedilir.

1455:

- Johann Gutenberg (Almanya) matbaa makinesini tamamlar, Latince Kutsal Kitap, basılan ilk kitaptır.

1505:

- 2 Temmuz'da Martin Luther fırtınada Tanrı'ya vaat verir; 17 Temmuz'da manastıra kapanır.

1511:

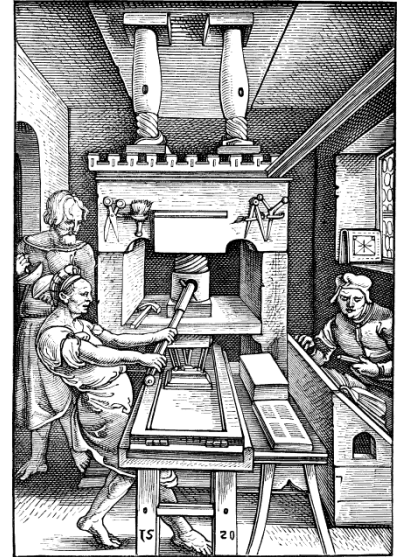
- Luther profesör olarak görev almak üzere Wittenberg Üniversitesi'ne gönderilir.

1516:

- Mart ayında Roterdamlı Erasmus Yeni Antlaşma'nın yeni Grekçe versiyonunu yayınlar.

1517:

- Papa X. Leo Aziz Petrus Bazilikası'nın restorasyonu için endüljanları ilan eder.
- Luther 31 Ekim'de Wittenberg'teki Kale Kilisesi'nin kapısına 95 Tez'i çıkar.

Johann Gutenberg'in matbaası;
1520'den bir gravür

1518:

- Roma'da Luther'e karşı Kilisenin hukuki süreci başlar.
- Luther Genel Konsey'e başvurur, sözünü geri almayı reddeder.
- Bilge Friederich Luther'i Kiliseye teslim etmeyi reddeder.

1519:

- Huldreich Zwingli Yeni Antlaşma üzerine vaaz vermeye başlar.
- Leipzig Tartışması. Luther, yalnız Kutsal Yazılar'ın Hristiyan inancı ve öğretisinin temeli olduğunu savunarak Johann Eck'le tartışır.

1520:

- Luther üç eser yayımlar. "An den christlichen Adel deutscher Nation von des christlichen Standes Besserung" yazısında bütün imanlıların kâhin olma öğretisini vurgular. Bu makalede Luther aynı zamanda Papa'nın Kutsal Yazılar'ın tek yorumcusu olma yetkisini de reddeder.

1521:

- 3 Ocak'ta Luther papalık fetvasıyla aforoz edilir.
- 17-18 Nisan'da Luther Worms Meclisi önüne çıkar ve sözünden vazgeçmeyi reddeder.
- 25 Mayıs'ta V. Karl Worms Kararı yayımlar, Luther'in yasal bir suç işlediğini ve Luther'in kitaplarını bulundurmanın yasa dışı olduğunu ilan eder.
- Ağustos'ta Kanuni Sultan Süleyman Belgrad'ı fetheder.
- Bilge Friederich Luther'i on bir ay boyunca Wartburg Kulesi'nde saklar.
- Aralık'tan 1522 Mart'a kadar Luther Yeni Antlaşma'yı Grekçeden Almancaya çevirir.
- Anabaptist Thomas Müntzer, bebek vaftizine karşı vaaz vermeye başlar.

Luther Worms Meclisi'nde; Anton von Werner, 1877

1522:

- Luther üzerindeki yasaklamalar kalkar.
- Eylül'de Luther'in Yeni Antlaşma çevirisi yayınlanır.
- Luther *Kısa İlmihal*'in öncüsü olacak *Betbüchlein*'i yazar.
- Huldreich Zwingli Zürih'te Reform Hareketi'ni başlatır.
- İbranice, Grekçe, Latince ve Arapça Kutsal Kitap İspanya'da basılır.

1525:

- George Blaurock, Conrad Grebel tarafından tekrar vaftiz edilir; bu Anabaptist hareketinin resmi başlangıcını oluşturur. Anabaptistler, bireyin günahlarını itiraf edebileceği ve kişisel olarak Mesih'e iman edebileceği zamana kadar vaftiz edilmemesi gerektiğine inanırlar. Anabaptist öğretisi, diğer reformcular tarafından reddedilmektedir.
- William Tyndale'in İngilizce Yeni Antlaşma'yı basmasının engellenmesinden sonra Tyndale Luther'i ziyaret eder.

1526:

- William Tyndale Worms'ta Roma Kilisesi tarafından onaylanmamış ve bu nedenle yasa dışı görülen İngilizce Kutsal Kitap çevirisini yayımlar. 18.000'den fazla kitap İngiltere'ye kaçak yolla getirilir.

1529:

- İkinci Speyer Meclisi, "Protestio" yayımlanmasıyla sonuçlanır; böylece Roma yanlılarının Luther'le aynı fikirde olan herkes için kullandığı "Protestan" etiketi ortaya çıkar.
- Luther *Uzun İlmihal*'i (Nisan) ve *Kısa İlmihal*'i (Mayıs) yayımlar.
- Luther, Melanchton ve Zwingli, Marburg Tartışması için bir araya gelir; Efkaristiya ayinindeki Mesih'in varlığı konusunu tartışırlar. Aynı fikirde buluşamazlar.
- Kanuni Sultan Süleyman ve Türk orduları Viyana'yı kuşatır.

William Tyndale portresi;
Foxe's Book of Martyrs

1530:

- Augsburg İnanç Açıklaması, 25 Haziran'da, Augsburg'ta, V. Karl'a sunulur; Luteryen teoloji ve uygulamasının taslağı çıkarılır.

1532:

- Jean Calvin iman eder.
- Kanuni Sultan Süleyman Viyana'da geri püskürtülür, geri çekilir ve daha fazla ilerleyemez.

1533:

- VIII. Henry, Aragonlu Catherine ile evliliğinin geçersiz ilan edilmesinden sonra (yetkisini istismar eden Papa tarafından) aforoz edilir.

1534:

- Hans Lufft, Luther'in Almanca Kutsal Kitabının ilk baskısını yayımlar; 1574'te Lufft Luther'in Kutsal Kitabından 100.000'den fazla bastırtmıştır.
- Luther'in Kutsal Kitap yorumunun ilk baskısı yayımlanır.
- VIII. Henry kendini İngiltere Kilisesinin başı ilan eder. Katolik Kilisesiyle bağlantı koparılır.

1536:

- Jean Calvin *Institutio Christianae Religionis*'in ilk baskısını yayımlar.
- William Tyndale, bir İngiliz yoldaşı tarafından ihanete uğradıktan sonra Belçika'da kazığa bağlanarak yakılır.
- Norveç Luteryen olur.
- Menno Simons, Hollanda'daki Anabaptistlerin liderliğine başlar.
- VIII. Henry İngiltere'de İngilizce Kutsal Kitap'a izin verir.

Menno Simons portresi;
Jacob Burghart, 1683

1539:

- Katoliklerin reform karşıtlığı başlar.

1541:

- Calvin Cenevre'de Reform Hareketi'ni başlatır; kenti "Tanrı'nın Krallığı'nın Kenti" yapmayı hedefliyordu.

1545-63:

- Trent Konseyi: 19. Katolik Kilise Ekümenik Konseyi doktrini reform etmek ve açıklığa kavuşturmak için toplanır. Protestanlığı reddeder.

1553:

- Mary Tudor yönetime geçer ve İngiltere'yi Katolikliğe döndürme girişimlerinde bulunur.

1555:

- Augsburg Barışı. Kutsal Roma İmparatorluğu içindeki Luteryenlere hoşgörü garanti eden bir antlaşmaya imza atılır.

1558:

- I. Elizabeth, İngiltere kraliçesi olur; Calvencilik yoluyla Reform Hareketi'ni yeniler.

1559:

- John Knox Calvencilik'i İskoçya'ya taşır ve İskoçya Protestan Kilisesinin kurulmasına yardım eder.

1563:

- İngiltere Kilisesinin 39 Maddesi ilk kez yayımlanır; Anglikan öğretisi ve uygulamasının özetini sunar.

1618-19:

- Dort (Hollanda) Kilise Meclisi: Hollanda Reform Kilisesi, Jacobus Arminius'un (1560-1609) destekçileri tarafından ortaya atılan konuları görüşmek üzere meclisi toplar. Meclis'te, Calvencilik teolojisinin öğretileri (5 madde) tanımlanır ve Arminianizm'e karşı savunulur. **e**

Dort Kilise Meclisi sırasında bir toplantı; G. van Hove, 1630

Kaynakça

"A Reformation Timeline", *LutheranReformation.org*

< <https://lutheranreformation.org/history/reformation-timeline/> > (05/12/2017 tarihinde erişildi).

"Martin Luther", *Wikipedia* < <http://www.wikizero.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly9kZS53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvTWYydGluX0x1dGhlcg> >

(07/01/2018 tarihinde erişildi).

"The Reformation 1517 – 1648", *Totally Timelines* < <http://www.totallytimelines.com/the-reformation-1517-1648/> > (05/12/2017 tarihinde erişildi).

"Timeline of Reformation History (1517-1685)", *Introduction to Protestantism*

< <http://protestantism.co.uk/timeline.html> > (05/12/2017 tarihinde erişildi).

Clay McKinney, "Timeline 1500-1599", *Church History Timeline*,

< <http://www.churchtimeline.com/Timeline/Index/1500/1599> > (05/12/2017 tarihinde erişildi).

Great Leaders of the Christian Church, dü. John Woodbridge (Chicago: Moody Press, 1988).

Hıristiyanlık Tarihi (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004).

The Village Church, "The Reformation: A Visual Timeline", *TVC Resources*,

< <https://www.tvresources.net/resource-library/articles/reformation-timeline> > (05/12/2017 tarihinde erişildi).

Reform Hareketi Önderleri

▣ Rhonda Wiest

☞ Y.M.

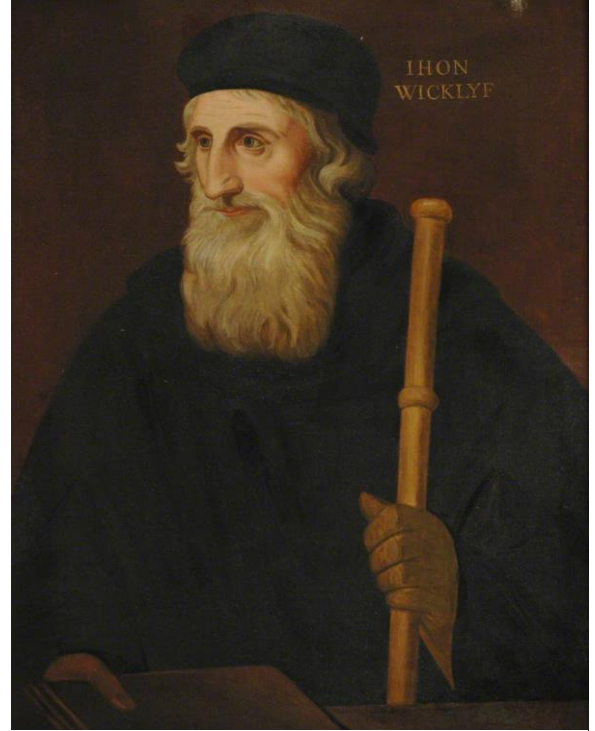
Reform Hareketi, Kilisenin doktrinsel gelişiminde başlıca bir dönüm noktası oldu. Öncesindeki bin yıl boyunca kilisenin yetkisi, Roma Katolik Kilisesinin geleneği ve papalığın yetkisi insanların neye inanması gerektiğine karar vermeye kadar devamlı gelişti. Reform Hareketi hepsini değiştirdi.¹

Reform Hareketi Öncüleri: Wyclif ve Hus

John Wyclif: Reform Hareketi'nin Sabah Yıldızı (1330-1384)

John Wyclif, İngiltere'nin önde gelen üniversitesi Oxford'da filozoftu. Oradayken, Roma Katolik rahipler arasında gözlemlendiği yozlaşmış uygulamaları sorgulamaya başladı. İmansız olanların kilise yönetme hakkı olmadığını savundu. Ayrıca Kilisenin çoğu varlığından vazgeçmesi (o dönemde İngiltere topraklarının üçte birine kilise sahipti)² ve rahiplerin elçiler gibi basit yaşamaları gerektiğine inanıyordu.³

Wyclif'in inançları o dönem için radikaldi ve görüşleri kınandı. Oxford'dan ayrılmak ve küçük kırsal bir kilisede hizmet etmek zorunda kaldı. Wyclif yazmaya ve reform girişimlerine devam etti. Kilisenin yozlaşmış uygulamalarını ilk yargılayan o değildi. Fakat uygulamaların zeminindeki yerleşik öğretilere saldırırken yeni bir temel oluşturdu.⁴ *The Truth of Holy Scripture*'da Wyclif, Kutsal Yazılar'ın gerçek ve dahası teolojik gerçeğin tek kaynağı olduğunu iddia etti. Kutsal Yazılar'ın ötesinde, kilise geleneği, papa veya herhangi bir başka kaynak tarafından sağlanacak ekstra hiçbir öğretiye gerek yoktu.

John Wyclif portresi; Thomas Kirkby, 1828

Wyclif, Kutsal Kitap'ın *bütün* Hristiyanlar için, yani rahipler kadar sıradan halk için de erişilebilir olması gerektiğine inanıyordu. O halde Kutsal Kitap, halkın diline çevrilmek zorundaydı. Kutsal Kitap'ın İngilizceye çevrilmesi için düzenlemeleri hazırladı. Onun takipçileri İngilizce çevirinin uzun kısımları ezberledi ve Müjde'yi duyurmaya gitti. Hemen iyi bir dinleyici kitlesi kazandılar. Ancak IV. Henry İngiliz tahtına geçtikten sonra, bu kişilerin çoğu sapkın öğretisi kabul edenler olarak yakıldı ve hareket yer altına itildi. Wyclif'in öğrencilerinin bazıları düşüncelerini daha açıkça benimseyebilecekleri Bohemya'ya taşındılar. Wyclif'in inandıkları, ölümünden 150 yıl sonra İngiltere'de Protestan Reform Hareketi'nin yolunu hazırlamıştı.

Jan Hus (1372-1415)

Jan Hus portresi;
Christoph Murer, 1587

Jan Hus, teoloji eğitimi aldı, rahip olarak atandı ve yetişkinlik çağının çoğunu Prag Üniversitesi'nde ders vererek geçirdi. Profesörlüğünün yanı sıra, Kilise reformunu desteklemek için kurulmuş Beytlehem Şapeli'nde vaaz verirdi. Hus, Wyclif'in ve yazılarının bir izleyicisiydi. Her ikisi de Kilise ruhban sınıfının ve hiyerarşi sisteminin yozlaşmış halinden ötürü kaygılıydı. Hus, vaizlerin papa veya piskoposlarının rızası olmaksızın vaaz verebileceği argümanı ile tanındı. Kutsal Yazı'nın kilisedeki yetkin rolünü vurguladı ve bunun sonucunda ayinlerde vaaz vermek daha önemli bir statü kazandı. Hus Kilise'yi İsa'nın bedeni ve İsa Mesih'i de Kilise'nin yegâne başı olarak tanımladı.⁵ Nihai olarak yüksek kilise mevkilerinin meşruluğunu reddetti. Bireysel dindarlığı ve erdemli yaşamı vurguladı.

Hus, Bohemya'da ulusal reform hareketi haline gelecek, devam etmekte olan bir hareketin üyesiydi. Hus'u hareketin baş figürü ve ulusal bir kahraman haline getiren başlıca olay şehit edilmesi olacaktır.⁶ Önce yerel başpiskopos, ardından Roma tarafından

aforoz edildi. Almanya'da bir kilise konseyine katılmaya çağrıldı; konseyde uzlaşmaya dayalı görüşmeler yapılacağı bildirilmişti. Güvenli yolculuk sözüne rağmen zapt edildi ve konsey tarafından sorgulandı. Sonunda sapkın öğretiden suçlu bulundu ve kazığa bağlanarak yakıldı. Hus'un şehit edilmesiyle Bohemya'da ayaklanma başladı. Bunun bir sonucu olarak, yıllar boyunca birçok Çek Roma Kilisesi'nin otoritesini reddetti. 1575'te Çeklerin üçte ikisi, Augsburg İnanç Açıklaması tarafından esinlenerek hazırlanan bir iman ikrarında bulunarak Luteryen Reform Hareketi'ne katıldı.⁷

Üç Reformcu

Martin Luther

Martin Luther, şiddetli fırtına sırasında kendini Tanrı'ya adayacağını yemin ettikten sonra bir Alman manastırına kapandı. Ruhsal bir krizden geçti ve Tanrı'nın gazabından gittikçe daha fazla korkmaya başladı. Ruhsal durumuna yardımcı olması niyetiyle Romalılar mektubu üzerinde çalıştı. Tanrı'nın doğruluğunun nasıl insana sayıldığına anlamaya başladı. Luther skolastik tanrıbilime karşı yayınladığı 97 Tez'inde, "Doğru işler yaparak doğru sayılmayız, fakat doğru sayılarak doğru işler yaparız" demiştir.⁸ Tartışmayı yazdıktan bir ay sonra, Kilisenin endüljansları⁹ kullanmasına karşı geldi. Wittenberg'teki kilisenin kapısına 95 Tez'i çaktı ve yazdıklarını görüşmek için tartışma çağrısında bulundu. 95 Tez'i reforma bir çağrı olarak Almanya'nın her yanına yayıldı. Konu

Martin Luther portresi; İhtiyar Lukas Cranach, 1529

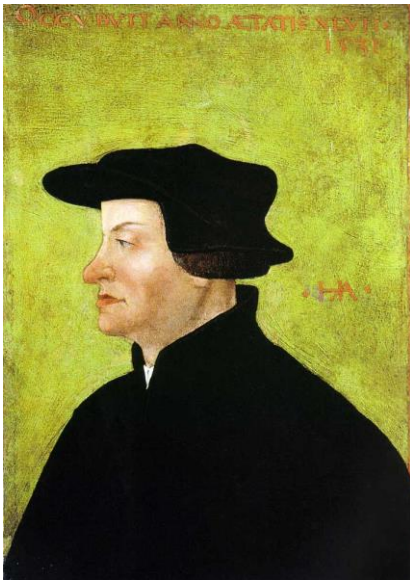
çarçabuk endüljanslardan Kilisenin yetkisine dönüştü.¹⁰

Zamanla Luther, Tanrı'nın insanlıkla tek iletişiminin kendi sözü aracılığıyla olduğuna inanmaya başladı. Bunun bir sonucu olarak, papanın üstünlüğünü ve yalnızca Kilise geleneğine dayanan teolojiyi reddetti; bunun yerine, Tanrı'nın Sözü'nün bireyin anlayışı ve deneyimlenmesiyle hayata geçirilmesi gerektiğini vurguladı. O zaman "Papa, 'cehennem kapılarını kapatıp, cennetin kapısı açma' yetkisinin kendinde olduğunu iddia ediyordu."¹¹ Luther buna meydan okudu.

Luther Kutsal Kitap'ı Almancaya çevirdi; bu da insanların Luther'in argümanlarının gerçek olduğunu kendilerinin görmelerini sağladı. Roma'yla yaptığı her tartışmanın açıklamasını yayınladı, öyle ki insanlar kendileri karar versinler.¹² Tartışmaları güçlü sözlere sahipti ve genellikle Alman ulusalcılığına başvuruyordu (örneğin, "Almanya'nın parası Roma'ya gidiyor" diyordu).

Kutsal Yazılar çalışmasına dayanarak, Luther aklanmanın yalnız imanla olduğu ilan etti. Yalnızca Mesih'e iman birini gerçek Hristiyan yapıyor ve iyi işler bu imandan kaynaklanıyordu. Her birey Tanrı'yla kendi ilişkisini aramalıdır, Kilisenin arabuluculuğu olmaksızın. Luther, eğitim sistemi olarak kendi ilmiyelerini oluşturdu, insanlara Kutsal Kitap'ı okumayı öğretti.¹³ Çabaları, sıradan Alman Hristiyanını teolojik ayakları üzerine kaldırmıştı. İmparator V. Karl, güç kullanarak Luther'in hareketini durdurmaya çalıştı. Ama Alman prenslerden bazıları "protesto" etti. Böylelikle hareket Protestan adıyla anılır oldu. Katolikliğe reform yapmayı amaçlayan hareket, Katoliklikten ayrıldı ve "Protestan Reform Hareketi" olarak tanındı.¹⁴

Huldreich Zwingli (1484-1531)

Zürhli Reformcu Huldreich Zwingli portresi; Hans Asper, 1531

Huldreich Zwingli, İsviçre'de Katolik rahip olarak atanmış biriydi. Grekçe Yeni Antlaşma'yı çalışırken, Mesih'e iman etti ve Reform görüşlerini benimsedi.¹⁵ Zürih'te rahip olarak görevine devam ederken, kilise ibadetlerinde Kutsal Kitap'ı açıklamalı öğretmeye başladı. İlk olarak Matta kitabını ele aldı. Bu, bir reformculuk etkisi başlattı. 1521 yılında Zürih Kutsal Yazılar'ı inancın standardı olarak kabul etti. Kısa süre içinde birçok konuda düşüncesi değişti. Bunların arasında rahiplerin evlenmesi, Kutsal Kitap'ın çevrilmesi, kiliseden heykellerin kaldırılması, papalıktan ayrılma ve rahipler için çalışma grupları yer alıyordu. Zwingli, yerel hükümet yöneticilerini Katolik ritüellerin, örneğin Katolik ayininin Zürih'te yasaklanması derecesine kadar etkiledi. Manastırlar kapatıldı ve Katolik olarak bilinenler görevden uzaklaştırıldı. Zwingli İsviçre'nin diğer bölgelerine de reformu götürmek için başarılı çalışmalarda bulundu; hiyerarşik güç istismarını, endüljans ve kutsal emanetler satılarak elde edilen finansal suiistimallerinin önünü kesti.

Zwingli birçok reform özelliğini şekillendirdi. Açıklamalı vaaza değer verdi ve uyguladı, Kutsal Ruh'un rolünü vurguladı ve önceden belirlenmişlik ve sakramentler konularında Reform öğretilerinin temellerini attı. Yazıları, Mesih'in baş oluşunu ve Kutsal Yazılar'ın başlıca yetkili olduğunu vurguladı. İmanla aklanmayı savundu.

Zwingli ve Luther, Mesih'in Rab'bin Sofrası'ndaki sakrament öğelerindeki varlığı hakkında farklı düşüncelere sahiptiler. Zwingli öğelerde Mesih'in insan varlığının bulunmadığını savunurken, Luther tam aksini savunuyordu. Bu fikir ayrılığı hiçbir zaman çözülemedi; temel birliklerine rağmen, Luteryen ve Reform kiliseleri bu sebepten ötürü ayrılacaktı.

Jean Calvin (1509-1564)

Jean Calvin, beklenmedik şekilde Roma Katolik inancını bırakmasıyla, Katolik olan yurdu Fransa'yı terk etti. Yetişkinlik çağının çoğunu Cenevre, İsviçre'de geçirdi; Avrupa'nın birçok bölgesinde Reform Hareketi oradan besleniyordu.

Calvin, Reform Hareketi'nin en üstün Kutsal Kitap öğretmeni idi.¹⁶ Calvin'in yazıları ağırlıklı "Tanrı bilgisi" temasını taşıyordu. Doktrin ve ibadeti destekleyen kitabı, *Institutio Christianae Religionis*, Protestanlığın klasik ifadesiydi ve hâlâ da öyledir.¹⁷ Kutsal Kitap üzerine yorum kitapları, türünün ilk örneğiydi ve Eski Antlaşma'nın 27 kitabını ve Yeni Antlaşma'nın Vahiy hariç hepsini içiyordu. Calvin, ikinci nesil bir Reformcuydu. Kendisinden önce gelmiş olanlar tarafından beyan edilenleri muhafaza etmeye çalışıyordu. Reform düşüncesinin iman ikrarı vurgularını birleştirdi (yalnız imanla, yalnız Kutsal Yazılar'la, yalnız lütufla, yalnız Mesih'le ve yücelik yalnız Tanrı'ya). "Önceden belirlenen hizmetle ve acı çekme yoluyla güvenle eve yönlendiren bir çarım yolculuğu olarak Hristiyan yaşamı" bağlamı, kalıcı bir dünya görüşü haline geldi.¹⁸

Calvin'in Cenevre'de yaşamasına ve oraya büyük bir değişim getirmesine rağmen, hâlâ uluslararası bir figürdü. İngiltere, İskoçya, Fransa ve diğer ülkelerdeki reformcuları teşvik etti. Onun Reform kumaşı, Luthercilikten farklıydı. Luthercilik, birçok yerde krallar ve prensler tarafından benimsendi. "İnsanların" tercihleri pek az önemseniyordu. Aksine, Calvin'in sözleriyle "imana dönmek krallığın kararı ile olmuyordu. İnsanlar genellikle devleti reddederken bireysel bir şevkle onun öğretisinin ardından gidiyordu."¹⁹ Calvincilik ayrıca müjdecilik hizmetiyle ilgili gayret konusunda Luthercilikten üstün çıktı. Calvin, Müjde'nin duyurulması için Katolik bölgelere göndermek üzere Katoliklikten dönenlerin ve imanlıların teolojik eğitim almalarının da önemli olduğunu düşündü. Sonrasında Katolik bölgelerde Katoliklikten dönenler imanlarını aileleriyle, komşuları ve dostlarıyla paylaşmaları için teşvik edildi.²⁰

Yaşamı boyunca hastalıklardan mustarip olmasına rağmen, Calvin 54 yıllık yaşamında inanılmaz miktarda yazı, çalışma hazırlayarak, büyük bir etkisi oldu. Mirası bugün Presbiteryenlikte ve birçok Reformcu mezheplerde, kilise ve hükümetin ayrı olması inancında ve *Institutio*'nun uluslararası teolojik etkisinde sürmektedir. **E**

Genç Jean Calvin potresi; 16. yüzyıl Flaman okulu

Kaynakça

- D. Jeffrey Bingham, *Pocket History of the Church* (Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 2002).
- Great Leaders of the Christian Church*, dü. John Woodbridge (Chicago: Moody Press, 1988).
- Hıristiyanlık Tarihi* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004). Özgün kitap ilk olarak İngilizce basıldı; adı *A Lion Handbook: The History of Christianity*, (Oxford: Lion Publishing PLC, 1977).
- Paul Enns, *The Moody Handbook of Theology* (Chicago: Moody Press, 1989).
- Rodney Stark, *For the Glory of God: How Monotheism Led to Reformations, Science, Witch-Hunts and the End of Slavery* (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 2003).
- Roger E. Olson "Hıristiyan İlahiyatının Tarihi: Zwingli ve Calvin Protestan Düşünce Yapısını Düzenliyor", e-manet, Sayı 38 (Ocak-Mart 2015), s. 19-22 < <https://www.e-manetdergi.org/tr/dergi/makale/hristiyan-ilahiyatının-tarihi-zwingli-ve-calvin-protestan-dusunce-yapisini-duzenliyor> > (22/11/2017 tarihinde erişilmiştir).

Sonnotlar

- ¹ Paul Enns, *The Moody Handbook of Theology* (Chicago: Moody Press, 1989), s. 443.
- ² A. N. S. Lane, "John Wycliff: 'Morning Star of the Reformation'", *Great Leaders of the Christian Church*, dü. John D. Woodbridge (Chicago: Moody Press, 1988), s. 174.
- ³ Rodney Stark, *For the Glory of God: How Monotheism Led to the Reformation, Science, Witch-Hunts and the End of Slavery* (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 2003), s. 64.
- ⁴ A. N. S. Lane, s. 176.
- ⁵ Catherine Marshall, "Jan Hus", *Hıristiyanlık Tarihi* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2004), s. 338.
- ⁶ A. N. S. Lane, "Jan Hus: Czech Reformer", *Great Leaders of the Christian Church*, dü. John D. Woodbridge (Chicago: Moody Press, 1988), s. 183.
- ⁷ "Jan Hus (1369-1415) and the Hussite Wars (1419-1436)", *Musée virtuel du Protestantisme*, < <https://www.museeprotestant.org/en/notice/jan-hus-1369-1415-and-the-hussite-wars-1419-1436/> > (24 Kasım 2017 tarihinde erişildi).
- ⁸ D. Jeffrey Bingham, *Pocket History of the Church*, (Downer's Grove, Illinois: InterVarsity Press, 2002), s. 112.
- ⁹ Endüljans, kişiyi günahlarından dolayı arafta acı çekmesinden özgür kılmak için Roma Kilisesi tarafından satılan bir belgedir.
- ¹⁰ "Martin Luther: Passionate Reformer", *ChristianityToday*, < <http://www.christianitytoday.com/history/people/theologians/martin-luther.html> > (24 Kasım tarihinde erişildi).
- ¹¹ James Atkinson, "Reform", *Hıristiyanlık Tarihi* (İstanbul: Yeni Yaşam Yayınları, 2204), s. 369.
- ¹² A.g.e.
- ¹³ Enns, s. 444.
- ¹⁴ Atkinson, s. 369.
- ¹⁵ Enns, s. 445.
- ¹⁶ James I. Packer, "John Calvin and Reformed Europe", *Great Leaders of the Christian Church*, dü. John D. Woodbridge (Chicago: Moody Press, 1988), s. 206.
- ¹⁷ A.g.e.
- ¹⁸ A.g.e.
- ¹⁹ Stark, s. 95.
- ²⁰ Stark, s. 95, 96.

Kaynak

Reform Edilmiş Katolik (Evrensel) İnanç İkrarı

*Farklı Kilise ve Farklı İlahiyat
Gelenekleri Olan Protestanların
Hep Birlikte Söylediklerimiz*

❖ *Reform Edilmiş Katolik Heyet*

✉ *Ken Wiest*

Reform Hareketi'nin 500. yıl dönümünü anmanın en iyi yollarından biri, Reformcuların kanonik otorite altında Katolik birliğine yönelik orijinal vizyonunu hatırlamaktır. Bu orijinal vizyon, sadece Reform'un mirasçısı tarafından değil, Protestanlık içindeki bölünmelere dayanan eleştirmenlerce de unutulmuştur. Bundan ötürü, Protestan görüşünden bazı liderler, farklılıklarına rağmen, bizi "sadece Protestanlar" olarak birleştiren önemli ve gerçek bir doktriner ortak görüş olduğunu göstererek Reformcuların orijinal vizyonunu yerine getirmek üzere bir araya gelmişlerdir.

"İnanıyoruz..."

Üçlü Birlik olan Tanrı

Sadece Tanrı'nın, sınırsız iyi ve büyük, görünür ve görünmeyen her şeyin yaradanı ve sürdüreni olduğuna, ışığın ve yaşamın tek kaynağı olduğuna, kendisinde yaşam bulunduğuna ve başlangıcı ve sonu olmayarak yüce ışıktaki ve mutlak yetkili sevgide üç şahıs – Baba, Oğul ve Kutsal Ruh (Mat. 28:19; 2Ko. 13:14) – olarak yaşadığına, doğa, yücelik ve görkemde her üçünün eşit olduğuna inanıyoruz. Dünyayı yaratmada, sürdürmede, yargılamada ve kurtarmada yaptığı her şey Tanrı'nın kimliğini tasvir eder; sevgi, kutsallık, bilgi, bilgelik, güç ve doğruluk dahil, O'nun mükemmellikleri kurtuluş tarihinde görülür. Tanrı dünyanın kuruluşundan önce hiç zorlanmadan kendi öz tasarrufu olmak üzere (Yas. 7:6) kendi halkını seçip oluşturmayı amaçladı, bütün bunları yüceliğin övgüsü olsun diye yaptı (Ef. 1:3-14).

Kutsal Yazılar

Tanrı'nın, Hristiyan inanç, düşünce ve yaşam için tek yanılmaz ve yeterince anlaşılır kural ve yetki taşıyan Kutsal Yazılar'da ve Kutsal Yazılar aracılığıyla konuştuğuna ve konuşmakta

olduğuna inanıyoruz (*Sola Scriptura*). Kutsal Yazılar Tanrı'nın esini olan ve aydınlatan Sözü'dür; Tanrı'nın hizmetkârları peygamberlerin ve elçilerin sözleriyle (Mez. 119:105), Tanrı'nın kendi ışığını ve hayatını lütufkâr açıklayışı, kutsallıkta ve bilgide büyümek için lütuf aracı olduğuna inanıyoruz. Kutsal Kitap'ın bütün öğrettiklerine inanılması, bütün buyurduklarının yerine getirilmesi, bütün vaat ettiklerine güvenilmesi, bütün açıkladıklarına saygı gösterilmesi gerektiğine inanıyoruz (2Ti. 3:16).

İnsanlar

Tanrı'nın iyiliğini bütün varlıklara, özellikle kendi benzeyişi ve dişi ve erkek olarak yarattığı (Yar. 1:26-27) insana aktardığına inanıyoruz. Böylece bütün erkeklere, kadınlara ve çocuklara her birine has saygınlığın (hakların) ve varlık olarak görevlerin (sorumlulukların) lütufkârca bahşedildiğine inanıyoruz.

Günaha Düşme

Orijinal yaratılışın ve insanın iyiliğinin, günah, yani ilk insanların kendi yolunu seçerek Yaradan'ı ve yaratılış düzenini inkâr ederek kendine yenik düştüğü karar yüzünden yozlaştığına, hayat boyu Tanrı'nın yasasını ihlal ettiğine (Rom. 3:23) inanıyoruz. Adem ile Havva, Yasa Koyucu'ya itaatsizlik ederek kendileri ve soyları için düzen yerine düzensizliğe (Rom. 8:20-21), kabul ve onaylama yerine Tanrı'nın mahkumiyetine ve yaşam yerine ölüme mahkûm kıldılar (Mez. 51:5; Rom. 5:12-20).

İsa Mesih

İsa Mesih'in ebedi Oğul Tanrı olduğuna, bizim ve kurtuluşumuzu sağlamak için insan olduğuna (Yu. 3:17), insan ile Tanrı arasında tek aracı olduğuna (*Solus Christus*) (1Ti. 2:5), bakire Meryem'den doğduğuna, Davut'un oğlu ve İsrail'in hizmetkârı olduğuna (Rom. 1:3; 15:8), iki doğası olan tek insan, gerçek Tanrı ve gerçek insan olduğuna inanıyoruz. Tam bir insan hayatı yaşadı, günahlı dünyanın düzensizliğinde ve kırılmışlığında yer aldı ama günah işlemedi; sözlerinde, eylemlerinde, tavırlarında ve çektiği sıkıntılarda Tanrı'nın özgürce ve sevgi dolu kendi ışığını (gerçek) ve hayatını (kurtuluş), kendini açıklamasını kendi bedeninde tasvir ettiğine inanıyoruz.

Mesih'in Sağladığı Kefaret

Layık olmayanlara merhametini zengince sunan Tanrı'nın, insanın kötülüğünü, yozlaşmışlığını ve suçunu ortadan kaldırmak için lütufkârca her şeyi sağladığına, İsrail'in tapınağında ve sunularında bunu öngördüğüne ve örneklediğine ama yüce ve tam olarak kendi bedeninde (bedeni "tapınaktı", İbr. 10:11-12) çarmıhta kusursuz ve tümüyle İsa'nın kurban olarak ölmesiyle sağladığına inanıyoruz (Rom. 6:10; 1Pe. 3:18). Yerimize ölmesiyle Tanrı'nın sevgisini açığa çıkardı ve Tanrı'nın adaletini yerine getirdi, suçumuzu sildi, bizi tutsak eden güçleri yendi ve Tanrı ile bizi barıştırdı (Yşa. 53:4-6; 2Ko. 5:21; Kol. 2:14-15). Bağışlanmamız sadece ve sadece lütuf sayesinde (*Sola Gratia*), iyi eylemlerimiz sayesinde veya hak ettiğimiz bir şey değildir; arınmamız sadece ve sadece İsa'nın kanıyladır, terimiz veya gözyaşlarımızla değildir.

Müjde

Üçlü Birlik olan Tanrı'nın, lütfunu Rab İsa Mesih'in hayatında, ölümünde, dirilişinde ve göğe alınarak yüceltilmesinde döktüğüne inanıyoruz, öyle ki O'nun yaptıkları aracılığıyla Tanrı ile esenliğimiz olsun (Rom. 5:1). İsa'nın itaati kusursuzdu ama günahkârların hak ettiği her şeye katlandı, öyle ki günahkârlar kendi iyi eylemlerine dayanarak kendi doğruluklarını kabul ettirmesinler; aksine, Tanrı'nın vaatlerinin gerçekleştiği İsa'ya güvenerek sadece ve sadece imanla aklansınlar (*Sola Fide*) ve böylece Mesih'le ortak mirasçı olsunlar. Mesih günahkârların yerine öldü, günahın ücretini ödedi (Rom. 6:23), böylece O'na güvenenler günahın gücü, cezası ve (sonunda) eylemleri karşısında ölü kıldılar. Mesih yenilenmiş yaratılışın ilk doğanı olarak diriltiştir, böylece Ruh'un Mesih'le imanla birleştirdiği insanlar O'nda diriltilip yeni bir insanlık olarak yaratılır (Ef. 2:15). Tanrı'nın benzeyişinde yenilenmiş olarak kendinde O'nun hayatını yaşayabilir. Kurtuluşun tek temeli olan Mesih'le özdeşleşmiş ve O'nda yaşatılmış günahkâr, Tanrı ile barıştırılır; aklanır, evlat edinilir, kutsal kılınır ve sonunda vaadin çocuğu olarak yüceltilir.

Kutsal Ruh'un Kendisi ve Yaptıkları

Kutsal Ruh'un, Üçlü Birlik olan Tanrı'nın üçüncü şahsı, Tanrı'nın dünyada gözle görülmez ama etkin kişisel varlığı olduğuna, imanlıları Mesih'te birleştirdiğine, imanlıları yenilediğine ve yürekleri Tanrı'nın Egemenliği'ndeki hayata ve ışığa, dünyada adalete ve esenliğe yöneltmiş yeni yaratık yaptığına inanırız (Tit. 3:5). Kutsal Ruh Mesih'le yaşayanlarda konut kurar, onları Mesih'in bedenine imanla katar ve Mesih'in benzeyişine dönüştürür, böylece Mesih'in doluluğunun olgun düzeyine ilerlerken, bilgide, bilgelikte ve sevgide büyürken O'nu yüceltirler (Ef. 4:13). Ruh gerçeğin ışığını, sevginin ateşini, Tanrı'nın halkını sürekli kutsal kılar, daha çok tövbeye ve imana yönlendirir, çeşitli armağanlar verir, tanıklığını yönlendirir, öğrenciliğini güçlendirir.

Kilise

Tek, kutsal ve katolik (evrensel) ve elçilere dayanan kilisenin Tanrı'nın yeni toplumu, yeni yaratılışın turfandası, çağlar boyunca bütün kurtulmuş kişiler olduğuna ve kilisenin başının ve Rab'binin Mesih olduğuna inanıyoruz. İsa'nın Mesih, diri Tanrı Oğlu, kilisenin sağlam temelidir (Mat. 16:16-18; 1Ko. 3:11). Yerel kilise hem elçilik hem de Göksel Egemenliğin benzerliğidir; O'nun isteğinin yerine getirildiği ve dünyada O'nun bulunduğu bir yerdir; Rab iki ya da üç kişinin sözlerle ve sevgi eylemleriyle Müjde'yi yaymak için bir araya geldiği bu yerde görünür şekilde var olur. Rab'bin öğrencileri vaftiz etme buyruğunu yerine getirir (Mat. 28:19) ve Rab'bin Sofrası'nı kutlar (Luk. 22:19).

Vaftiz ve Rab'bin Sofrası

Bu iki ayine bazılarımız "sakrament" deriz. Kutsal Ruh aracılığıyla Söz'e bağlı olarak Müjde'nin vadini duyuran gözle görünür sözler ve böylece vaftiz edilen ve Rab'bin sofrasına katılanlar Söz'le bir daha buluşur. Vaftiz ve Rab'bin Sofrası, Mesih'teki yaşamı O'na sadık olanlara aktarır; Tanrı'nın halkına Tanrı'nın armağanı Mesih'in gerçekte "bizim için ve kurtuluşumuz için" sözüne duyduğu güvenin onaylarıdır ve inançlarında onları besler. Vaftiz ve Rab'bin Sofrası Reform Hareketi'nin kilit anlayışlarının, yani Tanrı'nın armağanlarının (*Sola Gratia*) ve bunların vadini kavrayan imanın (*Sola Fide*), fiziksel noktalarıdır. Bunlar Müjde'nin somut, elle tutulur ifadeleridir ve ölmemizi, dirilmemizi ve Mesih'in bedenine katılmamızı

("tek ekmek ... tek beden...." 1Ko. 10:16-17) ve gerçekliğiyle Mesih'i ve çarmıhta sağladığı barışmayı duyurur. Vaftiz ve Rab'bin Sofrası imanlıları güçlendirir, çünkü görünür şekilde Mesih'in esenlik sağlayan kanı aracılığıyla birbirimizle ve Tanrı'yla ilişkimizi ve günahların bağışlandığının lütufkâr vaadini hatırlatır, duyurur ve mühürler (1Ko. 11:26; Kol. 1:20).

Kutsal Bir Hayat

Vaftiz edilen ve Rab'bin Sofrası'na katılan, ayrıca duayla, Söz'ün duyurulmasıyla ve başka toplumsal hizmetlerle bizde konut kuran Kutsal Ruh aracılığıyla Mesih'i giyinmeye çağrılan kutsal bir ulus (1Pe. 2:9), Tanrı'nın halkı olarak yeni gerçeğimizde büyümekte olduğumuza inanıyoruz. Kutsal Ruh'un yaşatma gücüyle, bireysel ve toplumsal olarak Mesih'i örnek alan öğrencileri olarak yaşarız; bizler O'nun mükemmel işlerini duyuran Kral'ın kahinleri olarak ve Tanrı'ya ruhsal tapınmamız olarak kendi bedenimizi ruhsal kurban olarak sunarız. Aynı şekilde dünyaya eylemlerimizle gösterdiğimiz sevgimizle, yoksullara sevecenliğimizle, baskı altındakilere adalet sağlamamızla ve her yerde her zaman yol, gerçek ve yaşam olan İsa Mesih'e bilgece tanıklık etmemizle fedakârca hizmet ederiz.

Gelecekle İlgili İnançımız

Tanrı'nın istediği zamanda ve şekilde, bedensel olarak dirilmiş ve göğe alınarak yüceltilmiş Mesih'in gözle görünür şekilde döneceğine, Şeytan'a ve ölüme karşı kazandığı zafer aracılığıyla Tanrı'nın bütün evrene yönelik tasarısını tamamlayacağına inanıyoruz (1Ko. 15:26). Tanrı dünyayı yargılayacak, iman etmeyi ısrarla istemeyenleri O'nsuz, O'nun ışığı ve yaşamı olmayan ebedi bir kadeere teslim olunmak üzere belirleyecek. Halkını ise gelin olarak Kuzu'nun düğün şölenine hazırlayacak (Va. 19:7-9), huzurunu yitirmiş yüreklere huzur ve yüceltilmiş bedenlere yaşam verecek (1Ko. 15:42-44; Flp. 3:21); halkı da Rab ile sevinç dolu paydaşlığıyla sevinecek, yeni yer ve yeni gökten zevk alacak (Va. 21:1-2). O'nunla birlikte egemenlik sürecek (2Ti. 2:12; Va. 22:5) ve O'nu yüz yüze görecek (1Ko. 13:12; Va. 22:4); sonsuza dek hayranlık, sevgi ve övgü ile dolup taşacak.

Yücelik yalnız Tanrı'ya!

Kaynak: "The Reforming Catholic Confession: What We, Protestants of Diverse Churches and Theological Traditions, Say Together", *A Reforming Catholic Confession*, < <http://reformingcatholicconfession.com/> > (06/11/2017 tarihinde erişildi). İzin ile kullanıldı.

"Son günlerde yayınlanan Atlas of World Christianity, geçmişi direkt veya dolaylı olarak 16. yüzyıl Protestanlığı başlangıcına dayanan kiliselerin ve mezheplerin sayısını 500.000.000 olarak verir; ayrıca Protestan kökenleri veya güçlü Protestan özellikleri taşıyan yüz milyonlarca 'bağımsız' kilise de vardır."

Mark Noll

"Protestantism Today", *HuffPost* < https://www.huffingtonpost.com/mark-noll/protestantism-today_b_1024374.html > (28.12.2017 tarihinde erişildi.)

Reform Edilmiş Katolik (Evrensel) İnanç İkrarının Açıklaması

Tarihi ve Teolojik Bakış Açısı

▼ *Reform Edilmiş Katolik Heyet*

✉ *Ken Wiest*

Not: Bu makale aynı sayıda yer verilen “Reform Edilmiş Katolik (Evrensel) İnanç İkrarı” makalesiyle ilişkili bir ektir. Orijinal metinden seçme parça alındı.

Reformun Amacı: Övmek ve Ağlamak mı, Özlem Çekmek mi?

1. Protestan Reformcular “tüm kutsallara emanet edilen iman” (Yah. 3) uğruna mücadele ediyor ve Müjde’yi “değişik bir müjdeye çarçabuk dönmekten” (Gal. 1:6) kurtarıyorlardı. Bu nedenle, çabalarının hem *evrensel* hem de *müjdesel* olduğuna, yani, bütün kilisenin yararına ve Müjde’nin bütünlüğü ve koruma uğruna, özellikle de Mesih’in ve kurtaran eyleminin tekilliği ve yeterliliği uğruna (*Solus Christus*) olduğuna inanıyorlardı. Ancak Reform Hareketi’nin 500. yıldönümünün arifesinde, bazı kitlelerde moda olan anlatı, dünyasallaşma, radikal bireysellik, şüphecilik ve en bilineni hizipleşme içeren varsayılan olumsuz sonuçlar üzerine odaklanmaktadır. Öykünün bu anlatış üslubu Protestanları mecburi olarak birlikçi değil, ayrılıkçı gösterir.
2. Dünyanın bu gibi – ırk, sınıf, yaş, cinsiyet, ulus, siyaset ve din ile – ayrılıklar yaşaması trajik olduğu kadar gözle görülür bir durumdur. Protestanların ayrılıklar yaşaması da eşit şekilde gözle görülürdür ve birlik için Rabbimizin duasını hatırladığımızda (“bir olsunlar”, Yu. 17:11), daha da keder verir. Reformun ardından yaşanan ayrılıklardan ötürü üzüntü duyarken, 16. yüzyılda Reform Hareketi’ne duyulan ihtiyacı kabul ederiz; günümüzde 21. yüzyılın umut vaat eden imkanlarını kabul ettiğimiz gibi. Mezhepsel ya da doktrinsel her farklılık bir ayrımcılık değildir, kesinlikle üstesinden gelinemez bir durum da değildir. Günümüz “yalnız ve yalnızca” (*Sola*) fikrine bağlı Reformcu Protestanların can attığı birliğin, Richard Baxter ve C. S. Lewis’in “yalnız Hristiyan”ı gibi, İsa Mesih’in Müjdesi’ne ve uzunluğuna, derinliğine, genişliğine ve enginliğine – tek kelimeyle, evrenselliğine – birlik olarak tanıklıkta bulunmak üzere sevinçle bir araya geldikçe artan ölçüde gerçekleşmesini umut etmeye cesaret etmekteyiz. Bu nedenle, gelecek yıllarda özlü birliğimizin çok daha büyük ölçülerde sergilenmesi için umut ederken ve dua ederken, daha önceki Reform Hareketi’nin kalbinde yatan evrensel dürtüyü onurlandırmayı amaçlıyoruz.

Protestan Olmanın Zorluğu: Reformdan “Reforma Açık Evrenselliğe”

“Evrensel” Reform

3. Reformcular itirazlarını, evrensellik bağlamına değil Roma Katolik Kilisesi’ne karşı, Kutsal Yazılar’a değil insan geleneğine dayalı temin edilmeyen dogmalara yönelttiler. Reformcuların yönelttiği itirazlar, nihai olarak tek kutsal, evrensel ve elçisel kilise yararına hizmet etmekteydi.
4. “İnsan geleneklerini” – Kutsal Yazılar’la çelişen ve Kutsal Yazılar’da temeli olmayan öğretileri – reddederiz (Mar. 7:8), ancak Kilise’nin elçilere dayalı öğretisi derinden anlamaya ve önemine sürekli işaret ettiği müddetçe geleneği kabul ederiz. Böyle gelenek, Kutsal Ruh’un Kutsal Yazılar’ın gerçeğini öğrettiği ve evrensel kilisenin vicdanına ve hayatına geçirilmesini sağladığı hayati bir yol olur.
5. Reformcular, kilise konseylerinin Kutsal Yazılar’ın yetkisi altında olduğunu ve zaman zaman yanılıya düşebileceklerini kabul ettiler. Herhangi bir konsey kararı, Kutsal Yazılar’a uygun olduğu müddetçe yetkilidir. Yine de, doğru inancın muhakemesi ve evrensel fikir birliğini ışığında, bireylerin ve kiliselerin, Reformcuları örnek alarak Üçlü Birlik olan Tanrı’nın ve İsa Mesih’in doğasıyla alakalı İznik (325), İstanbul (381), Efes (431) ve Khalkedon (Kadıköy; 451) konseylerinin kararlarını Kutsal Yazılar’ın sadık yorumları ve içerikleri olarak kabul etmeleri iyi bir seçim olur.
6. Reformcular’ın Üçlü Birlik olan Tanrı’nın kurtuluş sağlayan eylemini vurgulayan Müjde’ye odaklanması, kiliseyi Müjde tarafından oluşturulmuş, Ruh aracılığıyla hayati şekilde Mesih’e ve birbirlerine, iman aracılığıyla bağlanmış imanlılar topluluğu olarak görmelerine de yol açar. Mesih’te kilise, yeni bir insanlık, yeni yaratılışın habercisi olma özelliğini taşır. Kiliseyi, Mesih’in egemenliği altında organik bir cemaat, yeterli sözü olan Kutsal Yazılar tarafından yönetilen ve Ruh tarafından aydınlatılan bir paydaşlık olarak algılamak, Reformcuların kilisenin liderliğinin, hizmetinin ve sakramentlerinin belli başlı yanlış anlaşılmasını ve problemleri düzeltmeye yönlendirdi.

Günümüzdeki Sorun

7. Eleştirel sesler *Sola Scriptura*’yı Reform Hareketi’nin açıkladığı haliyle “günahı” ve her bir imanlının kâhin olmasını Hristiyanlığın tehlikeli düşüncesi olarak tanımlarlar. Herhangi bir yorumcunun inancı ve yaşamın üstün yetkisini sırf kendisi okuyabilmesi dünya üzerinde bağımsız yorumlama anarşisine yol açtığı iddia edilmektedir. Tarihi kayıtlar çürütülemez: Protestanlar kendi aralarına fikir ayrılığı yaşadı ve tekinin değil, birçok kilise ailesinin ve geleneğinin babası oldular. Protestanların, doktrine dayalı ve yorumsal farklılıkları her zaman sevgi dolu ve alçakgönüllü ruhla ele almadıklarını kabul ediyoruz, fakat genel bir ikrarda bulunurken, burada yaptığımız gibi, her farkın veya mezhepsel ayrımların illa bir ayrılığa yol açtığı düşüncesine de meydan okuyoruz.
8. Reform Hareketi’nin ardından gelen ayrılıkların Hareket’in kaçınılmaz sonucu olduğunu savunmak bir yanılıdır. Avrupa tarihinin rastlantısal gerçekleri, asla Protestanlığın ruhuyla ilgili kati sonuçlar olarak görülmemelidir. Yine de ilk Protestan Reformcuları’nın ortak bir düşünceye varamamış olmaları özellikle üzücüdür, bilhassa Rab’bin Sofrası öğretisi ile ilgili. Bu doktrinsel fikir ayrılıklarının Hareket’in temel ilkelerinden değil, insanın faniliğinden, yanılabilirliğinden ve tarihi ve siyasi koşulların değişkenliğinden

kaynaklanan kusurlu uygulamaya dayandığına inanıyoruz. Ancak kimi zaman hep mevcut olan gurur, önyargı ve sabırsızlık ayartmalarından ötürü de yanılığa düştüklerini inkâr edemeyiz.

“Reforma Açık Evrensellik” (“salt Protestan”) Hedefimiz

9. Belli başlı öğretilerin biçimleri ve içerikleri hakkında hâlâ fikir ayrılıkları yaşamaya devam ediyorsak da, hep beraber Tanrı'nın sözünü eleştiri için kişisel bütün yorumlamalarımızı Tanrı'nın sözünü tek ve nihai otorite olarak görüyoruz. Bu nedenle yorumlarımızdaki fikir ayrılıkları, Kutsal Yazılar konusunda daha büyük fikir birliğimiz bağlamı içinde değerlendirilmelidir. Bu ruhta, umut ve duayla, hep birlikte ortak imanımızı ikrar ederiz.
10. Fakat Protestan kiliseler birliklerini somut yollarla bildirmek üzere yeteri kadar doktrine dayalı fikir birliği oluşturamazsa, Kutsal Yazılar'ın üstün yetkisini ve Tanrı halkı olarak kilisenin birliğini ikrar etmek boş bir eylemdir. Farklılıklar üzerine odaklanmak ve bunları büyütme bir ayartma olduğuna göre, burada hiç değilse Müjde'nin gerçeğine ve gücüne ortak tanıklığımız uğruna, ortaklaşa sahip olduğumuz doktrine dayalı inandıklarımıza odaklanarak Protestan gereksinini kuvvetlendirmek istiyoruz.
11. Bu ifade, aynı şekilde kilise ve toplum içinde gitgide artan kutuplaşma eğilimine de meydan okumaktadır. Reform Hareketi'ni aktif hale getiren asıl güç olan *solalar* tarafından ifade edilen Müjde'ye dayalı ve ikrarcı “birleştirci, birlikçi Protestanlığı” tekrar ele almayı amaçlıyoruz. Bizi birleştirenin bizi ayırandan çok daha büyük olduğuna inanıyoruz.
12. “Kardeşler, Rabbimiz İsa Mesih'in adıyla yalvarıyorum: Hepiniz uyum içinde olun, aranızda bölünmeler olmadan aynı düşünce ve görüşte birleşin” (1Ko. 1:10). Buna göre, Pavlus'un ihtarına cevaben ve en iyi haliyle Protestan Reformcuların ruhuyla, alçakgönüllü tutumla reform yapan evrensel ikrarımızı öne süreriz. Reforma açık, çünkü Kutsal Kitap'a dayalı bütün gerçekleri kavramışız gibi davranmıyoruz; evrensel, çünkü katkı bile sağlasak, antik ve ortaçağ kiliselerinin fikir birliğine varılmış gelenekleriyle devamlılık içindeyiz; alçakgönüllülükle, çünkü Tanrı'nın sözünün ışığı, yaşamı ve sevgisi ile Tanrı'nın Ruhunun lütfu olmaksızın Mesih'i bile daha fazla böleriz.

Geleceğimiz: İleriye Dönük, Reforma Açık Evrensel Yol

13. Salt Protestan inancımızın aniden, milenyum gibi, kilise birliği çağına yol açacağına dair bir hayal dünyasında yaşamıyoruz. Farklı kiliselerimizi, mezheplerimizi ve ikrar geleneklerimizin farklı vurgularını takdir etmeye devam ediyoruz. Diğer ayrılıklarımızı ayrılıkçı bir ruh yerine, öğrencilik ruhuyla tartışmayı diliyoruz.
14. John Wesley'in yakarışını, yani Protestanları evrensel bir ruh sergilemeye, doğru yürek tutumuna sahip imanlıları diğerleriyle, yürekleri ve düşünceleri İsa'yı Kutsal Yazılar'a uygun tutumla takip etmeye odaklı olanlarla, doğru ilişkiler kurmak üzere kendi görüşlerinin doğru olduğuna dair gururlu ısrardan vazgeçme çağrısını çağır anımsıyor ve bizler de bunu öğütlüyoruz. İsa Mesih'in tek kilisesine ortak tanıklığımız uğruna kendimizi kutsallarda, kutsallarla birlikte ve kutsallar için diyalog kurmaya adamaya ve iyi bir vicdanla birlikte düşünüp yapabileceğimiz şeyleri ayrı düşünmemeye ve yapmamaya kararlıyız. **E**

Kaynak: “Explanation”, *A Reforming Catholic Confession* < <http://reformingcatholicconfession.com/explanation/> > (06/11/2017 tarihinde erişildi). İzin ile kullanıldı. **e-manet** için Ken Wiest tarafından derlendi.